

GAZDASÁGI LAPOK

22. szám.

Megjelenik minden vasárnap.

1916. Május 28.

FATALPAKAT

hadifoglyok és munkások számára készít
Mercur faárugyár, Budapest,
VIII., Baross-u. 91. Telefon: József 14—28.

Aratógépek, fűkaszálók,
szénasyűtők, szab. egyszerű és műtrágyaszóróval kombinált
vetőgépek, őrlo- és daráló malmok, valamint az összes
gazdasági gépek az elismert legcélszerűbb kivitelben kaphatók:

SZÜCS ÖDÖN, BUDAPEST,
VI. KERÜLET, NAGYMEZŐ-UTCZA 66. SZ.

Erő-papirspárga minden célra, továbbá impregnált vízmentes spárga

Kévekötfonalak, zsákzsineg
spárga drótbetéttel

5 kilogrammos próbaküldemények.

BRUCKNER SÁNDOR BUDAPEST, VI., SZIV-UTCZA 66. SZ.
TELEFON 97—22.

TELEFON 97—22

KÖNYVTÁR

HIRMANN FERENCZ FÉMÖNTÖDE ÉS RÉZÁRUGYÁRA

Budapest, VII. ker., Csányi-utca 7—9. szám.

Sürgőnyozim: Hirmann. Telefon szám: 29—03.

Készít és raktárról azonnal szállít:
„VERMOREL” és „CAMELIA” permetezőket és permetezőrészeket legjobb kivitelben, borászati és pinczefelszerelési cikkeket, bor- és sörszivattyukat, kénegezőket és kénporfúvókat.

Uradalmak és gazdaságoknak

jármos ökröket,
növendékállatokat,
tenyész- (faj) marhákat,
fejősteheneket,
beállításra (hizlaln) való tinókat

legelőnyösebben és teljes garanciával szállítunk.

Beszerezési és értékesítési megbízásokat bármilyen állatokra, terményekre, árukra vagy gazdasági cikkekre elfogadunk. Minden tőlünk beszerzett árut

teljes garanciával szállítunk.

Felvilágosítás, ajánlat, vagy tanács és utbaigazítás díjmentes.

Mezőgazdasági Kereskedelmi Részv. Társ.

(Landwirtschaftliche Handelsaktiengesellschaft)

Teljesen befizetett alaptőke 1,000.000 korona.

Központi iroda:

Budapest, IV., Szervita-tér 5. sz.

Erdélyi fiók: Kolozsvár.

Telefon: 120—28. Sürgőnyozim: Mezőkereskedelmi Budapest.

Sürgőnyozim:
TURKSMA
Viehgeschäfft
Leeuwarden

Pontos
kiszolgálás

Elsőrendű
elismerő
nyilatkozatok

Eredeti hollandi
hasas- és tenyész-

szarvasmarha

vételeket közvetít mérsékelt jutalék mellett

J. TURKSMA,

szarvasmarha kereskedése

LEEUWARDEN (HOLLAND).

Rézgáliczot a törvényileg védett
Vinczellér-por

egyedüli anyag, a mely szőlőpermetezésre minden tekintetben helyettesíti. 100 liter vízhez egy doboz ára 2 K 30 fillér. Kapható:

Novák I. M., Budapest,
Bakáts tér 9. szám.

PRIMA

muharmagot

100 kilogrammonként 85 koronáért ajánl

Mauthner Ödön cs és kir. magkereskedése

Budapest, Rottenbiller-utca 33. szám.

KERESKEDÉS
ÉS
KÖLCSÖNZÉS

ZSÁK, PONYVA és ZSINEGÁRUK

SCHILLINGER MIKSA
BUDAPEST, V., Rudolf-rakpart 7.
(Az országház mellett.)

Telefon: 45—26.

Alapított 1878.

Pályázatokhoz csak bizonyítványmá-
solatok csatolandók. Eredeti bizonyít-
ványok elvesztéseért a kiadóhivatal
nem vállal felelősséget. ***

KIS HIRDETŐ

A kihirdetések ára: minden szó 5 fillér
a vastagabb betűvel írt szavak 10 fillér.
a legkisebb hirdetés 1 korona. Csak oly
levelek továbbíthatnak, melyek a szükséges
póstabélyeggel ellátva küldetnek be. □ □ □

Uj és használt
juta-,
gyapot-,
textillose-,
lisztes-
és korpás-
ZSÁK
kölcson-ponyvák
legjutányosabban beszerezhetők:
HERZFELD ZSIGMOND
cégnél,
Budapest, V., Vadász-u. 10.

Vizsgálók !!

Összes stabil, lokomobil gözgé-
pekről biztos sikerrel vizsgára
előkészíttek szerződés mellett,
magyarul és németül. **Sirovy**
Vince oktató, Budapest,
VII., Klauzál-tér 11., III. 13.
Válaszbélyeg.

Név és
védjegy
Törvé-
nyes sza-
badalom.

Reitter Oszkár

nagybecserekl főkapitány
és fajbaromfi tenyésztőnek
nagyszerű találmánya

a „PATKÁNIN”

patkányirtó szer (nem mérge) mely
emberre és házi állatokra nem
ártalmas.

1 adag ára 2 korona
mely elegendő körülbelül 120 pat-
kány kiirtásához.

Minden adaghoz használati
utasítás van mellékelve.
A biztos eredményért jótállás!
Ismertető prospektust, melyben le-
van írva, hogy különféle gazdaság-
ban hány adag használandó. Kérésre
ingyen küld Reitter Oszkár fő-
kapitány Patkánin gyárának
vezetősége Nagybecsereken.

Hirdetések

felvétetnek a kiadóhivatal-
ban: Budapest, VIII., József-
utca 15. szám alatt.

A 33 év óta fennálló
FISCHER-féle
ZSÁK-
és
PONYVA-

GYÁR BUDAPEST,
Nádor-u. 31-33.
egyike az ország legmegbíz-
hatóbb beszerzési forrásainak.
Lópokróczok,
valódi amerikai
Manila-kéveközők,
SZŐLŐKÖTŐZŐ-FONALAK,
jobb és olcsóbb a raffiánál.
Egyszer használt ponyvák, ter-
mény- és lisztes-zsákok is
állandóan jutányosan kaphatók.

8023/1916. sz.

Temesvári
vásárhirdetés.
Az idei pünkösdi
országos vásár

folyó évi június hó
1-étől bezárólag június
hó 5-éig fog megtartatni.
Mindenféle állat felhaj-
tása az országos vásárra
június hó 1-étől, csütörtök-
kőn reggeli 5 órától kezdve
meg van engedve.
Temesvárot, 1916 évi április
hó 25-én.
A városi főkapitányságtól:
Dr. Mikos Gábor, lb. főkapitány.

Anyag- és
munkáshiányon
segít a
Jalsoviczky-féle Gazdasági
táblás szekér

alkalmazása. Régi szekér
alsó részére is szerelhető,
a szekérodalakat, löcsö-
ket, saraglákat, vendég-
rudakat és vendégrudgu-
zokat, keresztfákat egy-
ben helyettesítő táblás-
szerkezet, melyet egy fa-
ragó béres is elkészíthet.
Rajzot és méretleírást 25
korona beküldése ellené-
ben küld

Jalsoviczky János,
u. p. Szőlőgyörök.

PRIMA POROSZ
CSÉPLŐSZENET
azonnal szállít
Faragó Gyula és Társa, Budapest,
V. kerület, Váci-ut 12.
Telefon 140-01. Sürgőnyezim „Antracit” Budapest.

Elsőrendű
műjeget
maximális áron alul 25 kg-os tömbökben
gazdaságok, serfőzdek és ipartelepek részére
korlátlan mennyiségben szállít
Budapesti Jégárusító
részvénytársaság
BUDAPEST, VII., MIKSA-U. 11.

Alapítva 1831. 46 kitüntetés.
Telefon 32-58. Telefon 32-58.

ELSINGER M. J. ÉS FIAI

vitorlavászon-, len- és jutaárugyár,
♦♦ kikészítő-, telítő- és festőde. ♦♦

Gyár: Lajtaszentmiklós.
Raktár: Budapest, V., Báthory-utca 6.

Vizmentes szövetek, ponyvák, sátrak, öltö-
nyök, köpenyek, lótakarók, tüzi-
és itatóvedrek, kendertömlők.

Viaszkos-vászon waggon-kárpit,
bőrvászon stb.

Kender- és jutazsákok.
Linoleum padlóbevonat.
Aratógépponyvák.
Gépkéveközőzsinegek.

Ajánlatok és minták ingyen és bérmentve.

Szőlősgazdák figyelmébe !!
Rézgáliczot
teljesen pótló új találmány

A Kuproformot, kitűnő
összeté-
telénél fogva a legbiztosabb szer az összes szőlő-
betegségek ellen, vegyelemezett kipróbált ké-
szítmény, 1 adag elegendő 100 liter vízhez. Ára
1.60 korona, 20 adag 1 postacsomag 30 korona.
Készíti és küldi utánvétellel:

APOLLO DROGÉRIA vegyi laboratóriuma
Budapest, X., Jászherényi-ut 10.
Óvakodjunk értéktelen selejtes készítményektől

Gazdasági hivatalnok,

ki a sertéshizlalási üzembem jártas, fővárosi iparvál-
alatnál felvétetik. Részletes ajánlatok bizonyítvány-
másokkal, referenciák, fizetési igények megemlí-
tésével »Polgár János« név alatt

BLOCKNER I. hirdetési irodájába, Budapest,
Semmelweis-utca 4. intézendők.

A m. kir. Ampelologiai Intézet által ajánlott
Perocid
szavatolt 35-38% á K 180.—
Prima Mayunga Raffia K 800.—
Kénlap csomagoként K 2.64
Hadifogoly munkások részére
Prima China tea kilója K 18.—
Kávé őrlött vegyített kilója K 3.60
azonnal szállítva:
SCHWARZ és TAUBER nagykereskedők
NAGYKANIZSA.

! Alkalmi gépeladás. !

8 HP gőzcséplőkészlet gyárilag javítva
4 „ benzincséplőkészlet gyárilag javítva
20/24 HP félstabil gőzgép. Cornwall kazán
használt 30 m² tüzfelülettel
40 HP használt szivógázmotor új generátorral
30 „ „ „ „ „ „
35 „ „ „ „ „ „
65 „ új „ „ „ „ „ „
35 „ „ „ „ „ „
20 „ „ „ „ „ „

Az összes használt gépek teljesen kijavítva.

Olcsó árak! Kedvező fizetési feltételek!

Czím: Gépgyár, Budapest, VI., Váci-ut 141. szám.

MUNKÁSBÁKANCS

tehénbőrfejjel, szegezett és varrott, erős talppal, bőr-
sarrokkal tovább erős hasított bőrből hadifoglyoknak,
munkásoknak. Fiubakancsok, nyári bakancsok
vitorlavászonbetéttel kapható:

SCHÖNFELD, Budapest, VI., Vilmos császár-ut 43.

Meg nem felelőt megtekintés után bérmentve
visszaveszek. Szétküldés utánvétellel.

Rézgálic

az országban alig kapható, ami pedig van, az megfizethetetlen drága. Minden gazda saját
érdekeiben cselekszik, ha idején kékkő helyett

PERMETINT

szerez be. —100 liter vízhez 1 korona 50 fillér áru elegendő! — A PERMETIN 6 év óta sok ezer
szőlősgazda által kitűnő sikerrel lett használva, mit igazol azon száz és száz dicsőítő és hála-
levél, melyet irodánkban bárkinek szívesen bemutatunk.

1 eredeti postacsomag 20 hektoliter vízhez 30 korona bérmentetlen.
Értesítjük tisztelt vevőinket, hogy dacára a nyersanyagok drága ársának, a PERMETIN eddigi
árát egyelőre nem emeljük, azonban az eddigi engedményeket és a bérmentes szállítást kény-
telenek vagyunk megszüntetni.

PERMETIN VÁLLALAT, BUDAPEST, IX., FERENC-KÖRUT 19/21. SZ.

GAZDASÁGI LAPOK

Alapította KORIZMICS LÁSZLÓ
1849-ben.

MEZŐGAZDASÁGI HETILAP.

VEZÉRELV: Hozzuk mezel gazdaságunkba helyes arányokat.

ELŐFIZETÉSI FELTÉTELEK:

Egész évre	20 kor.
Fél évre	10 "
Negyed évre	5 "

Szerkesztőség és kiadóhivatal: Budapest, VII., József-utca 15. sz.

Az „Állattenyésztési és Tejgazdasági Lapok” ingyen mellékletével.

A lap szellemi részét illető közlemények a szerkesztőséghez, az előfizetési és hirdetési pénzek a kiadóhivatalhoz czímzendők.

HIRDETÉSEKET

a lap kiadóhivatala veszi fel.
Arjegyék ingyen és bérmentve.
Hirdetési mellékletek jutányos árban fogadtatnak el.

TELEFON: József 40—66.

Az a lapokban foglalt minden cikkért az utánnomlás joga fentartva.

KÉZIRATOKAT A SZERKESZTŐSÉG NEM AD VISSZA

TARTALOM.

	Lap
Szemle	267
Közélelmezés és az élelmiszerezés. — Sonnenfeld Ödön	268
A kális hatása a cukorrépánál és a burgonyánál. — Gy. K.	269
Egy kettős termelési mód. — Dr. Prack László	270
Soraner Pál emlékezete. — Dr. Rapaios Raymund	270
Kérdések és feleletek	
Kérdések: Hogyan lehet szép tormát termelni	
Feleletek: Érdemes-e esemegekukoriczát termelni. — Káposztabolha elleni védekezés	271
Hírek	271

SZEMLE.

(Időjárás és gazdasági helyzet. — 4-ik hadikölcsön eredménye. — Megint csak az ármaximálásokról. — Szeszipar kinövésai. — H. T. kirendeltségei kilátásban. — Cukortermelés és cukorrépa terület. — Latifundium képzések ellen. — Malomtűz. — Repce ár?)

A lapjainkban megjelent gazdasági levelekben foglalt értesítések nem ölelték fel egész Magyarország mezőgazdasági helyzetének vázolatát, azért a f. hó 29-én délután kiadott miniszteri jelentés alapján röviden erre kiterjeszkedni szükségesnek véljük.

Az őszi rozs rendszeresen fejlődik, már virágozik s ha néhol a nagy szelek vagy a záporok nem okoztak volna némi kárt, azt lehetne mondani, hogy ezen termény országpszerte nagyon jó termést ígér; van ugyan itt-ott ritka rozs is, de ez a kései vetés eredménye. A buza is meglehetősen állapotban van, jól bokrosodott, kivált az idejében elvetett, de mert sok helyen a kései vetés gyengébb, másutt meg a vizenyösség miatt megsárgult s csak most a melegebb időre kezd magához jönni, általában csak középtermésre van kilátás. A területre nézve határozott számot nem lehet még irni, azonban tény, hogy az őszi kalászosok kisebb területet foglalnak el az idén, mint a múlt évben, viszont a tavasziak jóval nagyobb térségen lettek elvetve, úgy hogy általán kevés-sel lesz kevesebb gabonavetés, mint tavaly. A tavaszi árpa és zab nagyon jól fejlődik, gyomos ugyan, de a gaznövények irtása folyamatban van. A kukoriczavetés még mindig folyik, de már azért van elég kikelt, sőt meg is kapált tengeri, mely üde sötét zöld színével igazolja egészséges voltát. A burgonyavetés befejeződött, néhol már

boronáltak is, sőt a legkorábbi ültetéseket kapálni kezdik. A répák egyenletesen keltek, erőteljesek, kapálás alatt vannak. A kerti vetemények nagyon jól fejlődnek. Komló rohamosan kuszlik fölfelé. Lóhere és luczerna első kaszálása közepes eredményt adott, a többi mesterséges takarmány is jól áll. A magasabb rétek és legelők kitünők, míg a mélyebb fekvésűek viz alatt állnak vagy annyira nedvesek, hogy használhatlanok. Még mindig van talajviz, de remélhetőleg most már megszikkadnak a földek és még mindig hasznosíthatók lesznek. A gyümölcsösöket permetezni nálunk még mindig nem szokták, azért van is hernyó anyyi, hogy a — fagyok dacára — jónak ígérkezett termésreménységet alaposan lelohasztotta. A szőlők nagy általánosságban elég jól fakadtak s többnyire már megkapván az első permetezést, vigan fejlődnek, fagykár kevés van. Középteremésre van kilátás. Végül megjegyezzük, hogy rovarkár alig van, egér nincs, de rozsda sokhelyt mutatkozik a levélen, hihetőleg ha az idő kedvez, ez még elszárad, vagy ha megmarad is, nem fog átterjedni a szárra vagy éppen a kalászra. Adja Isten, hogy így legyen!

A 4-ik hadikölcsön aláírását már lezárták. A benfentesek azt állítják, hogy noha fényes az eredmény, nem érte el a 3-ik magasságát s valóban úgy 1700 millió körül lesz; a mi még mindig elég szép. Remélhetőleg a jövő héten biztosabb adatokkal tudnak szolgálni. Szomorú a dologban az, hogy sokan, kiknek nevét ott véltük találni a legnagyobb összegeket aláírók között, távol maradásukkal keltettek kellemetlen feltűnést, vagy oly nevetségesen csekély összeget jegyeztek, hogy szót sem érdemel. Ezen urak vagy czégek hazafiassága igen gyenge lábon áll, az bizonyos.

Lám-lám, a mit lehetetlennek mondtak, lassan bár és későn, részben mint esőtani köpönyeg, bekövetkezett, bekövetkezése küszöbön van, vagy be fog következni; de úgy látszik az ipari készítmények maximálásának elrendelése — mert erről van szó — valahogy megsebesült vagy megbetegedett a háború folyamán s mankón jár, mert borzasztó lassan kullog s nagyon későn érkezik meg, de akkor is a várva várt és epedve óhajtott hosszú sorozat helyett csak egy-egy piczi csöppség jelentkezik a hivatalos közlöny látóhatárán. Azok a jó urak, a kik váltig hangoztatták, hogy »nem lehet« ezt vagy azt hatósági határát korlátai közé szorítani, lassanként beadják derekukat s megszabják az ármaximumot. Most már, mikor a múlt évi termésből készült olajok el vannak adva, vagy ha

nem, le lettek foglalva, tehát egy decire való áru sem kapható, meg lettek az olajár maximumok határozva. Hej de sok ezres bankóval volnának a gazdák és ezen olajokra rászoruló ipartelepek gazdagabbak, ha 9 hónappal előbb születik meg ez a kis rövid rendelet! Talán a rendeletek is úgy jönnek a világra, mint a csecsemők? A foga-tatás után az illető hatóság (mint az anya) háromnegyed esztendeig méhében hordja őket, míg azok napvilágot látnak. Igaz ugyan, hogy — mint a földmívelésügyi minisztérium új ügy- és személybeosztásából látjuk — sok a *-os vagyis bevonult tisztviselő s az itthon maradtoknak óriási munkát kell végezni, de mért nem egészíti ki magát a minisztérium is ideiglenes segéde- rökkel — mint a H. T. részv. társaság — kik legalább a sablonos phisikai munkát végezhetnék és a rendes személyzet az igazi szellemi munkára több időt nyerhetne.

Talán már kissé feszélyezi a mi hatóságainkat, hogy némesak a Németbirodalom maximált számos ipari terményt, hanem már Románia — a hol nincs is háború — kénytelenítve érzi magát a lelketlen üzérkedés ellen az árak hatósági megállapításával védekezni s posztó, czipők, szén, tüzifa és petroleum ára maximálva van, valamint a liszt, tej, főzelék és sajt legmagasabb ára is meg lett állapítva. Mikor lesz hát már végre nálunk is a posztó, czipőféle, szén és tüzifa ár maximálva? Talán még addig huzzák-vonják ezeket a dolgokat, míg vége lesz a háborúnak s nem lesz a maximálásra szükség?

Az élőállat maximálására is azt mondták nálunk, hogy „nem lehet“ s ime Németországban lehetett. Most pedig már hirdetik a lapok, hogy kilátásba van helyezve az élő sertésár hatósági meghatározása. (Igaz, hogy másfelől tagadják ezt a hirt, de „nem mozog a levél, ha nem fujja a szél.“) No lám, mindent lehet, csak akarni kell. Ne azt mondták volna, — s sok egyébre ne azt mondják még most is — hogy „nem lehet“, hanem azt, hogy „nem akarom“, azt elhittük volna.

A szesziparban is készül valami orvoslás, most, mikor már a szemérmetlen üzérkedések hullámai átesapnak minden tisztességes polgári elemnek hajóján, mikor már a lelketlenek ki- uzsorázták a rájuk szoruló fogyasztó közönsé- get s telt zsebben visszavonulhatnak a nyilván- osság elől. Ime egyik napilapunk hire így szól:

A szeszpiaczen uralkodó régen és sokat pa- naszolt bajok enyhítése érdekében a kormány rendeletet bocsátott ki, a mely szerint a vámkülföldről behozott mindennemű égetett szesz folyadékot ezentul csak a Haditermény Rt., illetve annak megbízottja bocsáthat forga-

TAKARMÁNYDARA
TENGERICSUTKÁBÓL

a LANZ-féle őrlőgéppel! Az eddig csak tüzelésre használt tengericsutka mint **KITÜNŐ TAKARMÁNY** értékesíthető.

Eredeti **CASE** gőzszántó-
gépek,
amerikai **aczel**
cséplők.

STOVER amerikai benzimoto-
rok és lokomobilok.

AJÁNLATTAL SZOLGÁL: **HAHN ARTHUR** és **TÁRSAI BUDAPEST,** VIII. KERÜLET, ÜLLŐI-UT 52/g.

Sürgőnyczim: **CASE BUDAPEST.**

Használt és új Gyapjuzsákat,

valamint gazdaságoknál szükséges gabonaszákot minden minőség és mennyiségben legolcsóbb napi áron szállít:
Faludi és Elek Budapest, V., Falk Miksa-u. 6.
TELEFON 82-37.
Vizmentes ponyva eladás és kölcsönzés.

lomba. Erre a rendeletre azért volt szükség, mert a Romániából behozott szeszszel az árfelhajtó visszaélések legkülönbözőbb fajtáit követték el a szeszpiacz parazitái. A bajok legfőbb forrása, mint már több alkalommal kifejtettük, az, hogy a kormány eddigi rendeletei csupán a nyers és finomított szesz árát maximálták, de a rum és likőr árát nem. Ezt akként használták ki az árfelhajtók, hogy a szeszt a forgalomból lehetőleg kivonták és némi rum vagy likőr hozzákeverése után, mint pálinkát, illetve likőrt, vagy rumot hoztak forgalomba a maximális árszabályozástól nem korlátozott, horrorális áron. Nyolcszáz koronás ár például nem tartozik a ritkaságok közé egy kis rumesszenciával kutyvasztott szeszért. Azt halljuk azonban, hogy ezeknek a visszaéléseknek is véget fog vetni egy új rendelet, a mely már készül a pénzügyminisztériumban s a mely maximálni fogja a rum, likőr és égetett pálinkaneműek árát, továbbá el fogja rendelni, hogy e cikkek gyártásával csak olyan cégek foglalkozhatnak, a melyek háboru előtt is gyártották már őket és csupán olyan arányokban, mint a háboru előtt.

Ugyan miért nem rendszabályozták ezeket már a háboru elején, hogy csirájában elfojthassák a bűnös üzelmeket?

A folyton terjeszkedő H. T., mely mint látjuk, ujabban már sajtnak és szeszen is utazik, úgy látszik kilencz hónapig, vagy éppen 11-ig — mint a kancza — hordja vemhét, míg magzatját (vagy jobban mondva magzatait) világra hozza. Ime, mikor egyszer — már jó régen volt, még a háboru elején, megirtuk, hogy nem vagyunk a központosítás (centralizatio) barátjai s helyesebb volna sok mindenféle intézményt szétszítani, vidéki fiókokkal ellátni stb.; akkor ügyet sem vetettek szavainkra. Most legujabban több gazdasági egyesület s ezek között legkiválóbban a nyitramegyei, kifejtette felterjesztésében, hogy a H. T. állítson minden megyében, annak székhelyén, ügynökséget (fiókot), akkor nem fognak elkésni a zsákok, az átvételek, a vetőmagvak és más egyebek, rendesebben fog menni minden. És most, a kik eddig az egyedül üdvözítő központosításra esküdtek, szinte kezdik belátni az állapotok tarthatatlanságát és vidéki központok felállítását emlegetik, kirendeltségeket akarnak létesíteni, egyelőre 30 helyen az országban.

Hogy miért nem 63 helyen, ha már meg vannak a megyék, az megint valami különlegesség, mint annak idején az állattenyésztési — most gazdasági — felügyelőségek felállításakor élveztük, de akkor legalább azzal lehetett indokolni a dolgot, hogy még nincs elég szakember ezen állásokra, hanem a H. T. teendőinek ellátására kereskedelmi képzettségű szakembert százával, sőt ezrével találni minden lövészáron innen.

A hivatalos lap minapi száma közli a magyarországi cukorgyárak április hónapi termelését. E szerint fogyasztási cukorból 98.476 q-t termeltek. 39.248 q-val többet, mint a megelőző év áprilisában. Nyers cukorból a saját termelésből átdolgozott mennyiség levonásával 19.997 q volt az idei áprilisi termelés. A cukorgyárakból és szabad raktárakból az adó lefizetése mellett 181.190 q kész cukrot szállítottak el, a mi 11.175 q-val kevesebb az előző évinél. Az adó lefizetése ellenében elszállított nyerscukor 32.361 q volt. 13.628 q-val több, mint az előző év áprilisában. Az adó megfizetése nélkül a vámvonalon át való kivitelle 6996 q kész cukrot vittek el. 14.153 mázsával kevesebbet, mint 1915 áprilisában.

E helyen megemlítjük, hogy daczára a magasabb répaáraknak, sem hazánkban, sem Morvaországban nem vetettek több cukorrépat, mint a múlt évben, mert a megmunkálásra nincsen elég kézierő, gépekhez meg nincs elég iga. Csak a remény táplál, hogy jobb lesz a termés, mint tavaly.

A mikor nálunk a nagy bankok össze akarják harácsolni a legnagyobb latifundiumokat, akkor az óriási kiterjedésű birtoktestek képzése ellen

Németországban hatósági intézkedéseket léptetnek életbe. Ime, Berlinből ezeket írják:

A mecklenburgi pénzügyi kormány vezetőse legutóbb tudomására adta a nagyhercegség illetékes hivatalainak, hogy az egymással szomszédos örökbérleteknek egy kézben való összpontosítása, a mi az utóbbi időben gyakrabban megtörtént, nem egyezik azokkal a rendelkezésekkel és intenciókkal, a melyekkel lehetőség szerint a parasztság függetlenítését akarták biztosítani. Az ilyen koncentrációk ugyanis rendszerint új latifundiumok képzésére vezetnek. A mecklenburgi örökbérletekre vonatkozó jog lehetővé teszi, hogy a kis- és középörökbérleteknek a nagybirtokok által való fölszívását megakadályozzák. A községek önkormányzatának nézőpontjából is helyteleníti a mecklenburgi pénzügyminiszter az örökbérletek centralizálását. Kijelenti ennél fogva, hogy semmi olyan törekvést, a mely az egymással szomszédos birtokok megszerzésére irányul, támogatni nem fog. Tessék ezt nálunk is megszívlelni!

Malomtűz volt ismét. Leégett a pozsonyi nagy gőzmalom. Azután még rossz néven veszik a biztosítótársulatoktól, hogy nem szívesen s csak magas egységárak mellett fogadják el a malmok tűzkár elleni biztosítását!

Déli megyéinkben már kasza alá kerül a repce, de a hatósági egységára még mindig késik a nem nappali homályban!

Közélelmezés és az élelmiszeruzsora.

Irta: Sonnenfeld Ödön.

III.

És éppen a legfontosabb, ugyszólván nélkülözhetetlen élelmiszerek azok, melyeknek árát ily módon fel szokták csigázni, mint pl. a főzelékfélék közül a bab, borsó, a hagyma stb. Vannak élelmiszerek, melyek árát a hozzájuk való nyersanyag árának emelkedése befolyásolta; ilyen a tarhonya, melynek készítéséhez liszt és tojás kell. Minthogy pedig úgy a liszt, mint a tojás ára magasabb, nincs mit csodálnunk a tarhonya megrágulásán.

Eddig a drágaság és az élelmiszeruzsora okával foglalkoztam. Lássuk ezután miképpen lehetne ezeken a bajokon segíteni, hogyan lehetne azokat legalább ellensúlyozni, ha már nem is áll módunkban tökéletesen megszüntetni.

Mindenek előtt meg kell állapítanunk azt, hogy ez a nagy drágaság nem csak hazánkban van meg, hanem úgy szólván az egész civilizált világon. Mert a háboru kihatással van nem csak a hadviselő országok, de a semleges államok iparára és kereskedelmére is, a mi viszont mezőgazdasági téren is érezteti hatását.

Azokban az országokban, a melyeket a háboru közvetlenül érint, a drágaság is sokkal nagyobb, mint a háboru szinterétől távolabb esőkben. Ha figyelemmel kísérjük a napilapok jelentéseit, azt láthatjuk, hogy Oroszországban, Angliában, Francia- és Olaszországban egyaránt nagy a drágaság. Montenegróban, Szerbiában és Albániában pedig valóságos éhínség dult (míg a mi megszálló csapataink nem vették át ezen népek élelmezését), ugyszintén Oroszország egy részében is.

De maradjunk csak Magyarországnál és hasonlítsuk össze Ausztriával és Németországgal, mint a melyek minket közvetlenül érdekelnek. Figyelemmel kísérve a dolgot, azt fogjuk látni,

hogy az élelmiszerek ára a háboru kitörésekor egyideig lassu, fokozatos, majd utóbb egyszerre, hirtelen ugrásszerű emelkedést mutat. Érdekes megfigyelni egyrészt hazánk egyes nagyobb városainak, valamint Wiennek és Németország nagyobb városainak piacán az élelmiszerek árának alakulását.

A különböző eddig ajánlott eljárásokat és a kormány, valamint a hatóságok eddigi intézkedéseit akarom először röviden összegezni és bírálni, hogy azután ezekből leszűrve a tapasztalatokat, megállapítsam, hogy szerény nézetem szerint mik lennének azok a teendők, melyek alkalmazása és lelkiismeretes keresztülvitele mellett meg lehetne a helyes és czélszerű megoldás utját találni.

Sokan azon a téves nézeten vannak, hogy a termelő az oka a drágaságnak, mások a kereskedőt, viszont megint mások a nagy tőkét okolják ezért. Sokan a kormányt, sokan a hatóságokat hibáztatják. Pedig legyünk őszinték: hiba van itt is, ott is elég. De talán valamennyi tényező közt leghibásabb maga a fogyasztó közönség.

A kormányt főleg azért okolják, mert későn rendelte el a kiviteli tilalmat, az árak maximalizálását és a requirálást. Másodsor, mert nem gondoskodott kellő időben a vám felfüggesztéséről és a behozatalról.

Az előbbire nézve már fentebb kifejtettem nézetemet, az utóbbira nézve utalok Serbán Jánosnak az 1915 november 28-án Budapesten a kereskedelmi kamara kongresszusán tett kijelentésére, hogy a vám kései felfüggesztése egyáltalán nem járult hozzá a drágaság felidőzéséhez. Mert mi időben gondoskodtunk gabonáról Romániában, de mikor a behozatalra került a sor, Románia lezárta a határait és a kivitelt megtiltotta.

Sokan vannak olyanok is, a kik szemrehányást tesznek a magyar gazdáknak azért, hogy keveset termelnek, elavult gazdálkodási rendszert folytatnak, ezért több Németország termése és ezért olcsóbb az élet ott, mint itt. Ezt így categorice állítani nem lehet. Igaz, hogy Németország lényegesen többet termel holdankint mint mi, bár a talaja gyengébb, de ennek is megvan az oka. Németország először: népesebb, másodsor: fejlettebb ipara van, harmadsor: a nép átlagos műveltsége nagyobb, mint nálunk; negyedsor: több zöld trágyát és műtrágyát használ, mely utóbbit legnagyobb részét saját gyáraiban állítja elő; ötödsor: éghajlata szelidebb, nem olyan szélsőséges, mint Magyarorszáé, a mi hazánkban nagy hátránya.

Hatodsor: a csapadék mennyisége több és a mi a fő, annak eloszlása az év egyes szakaiiban és az ország egyes részeiben egyenletesebb. Ez hazánk mezőgazdasági termelésének másik nagy akadály. A harmadik akadály pedig az, hogy a bőtermő, későn érő külföldi, főképp francia és angol származású búzák a mi telünket nem állják ki biztosan, a Péter Pál hetében uralgó nagy melegben besülnek, apadt szemüvé válnak és a rozsdá tetemes kárt tesz bennük. Magjuk nem aczélos, hanem üregek törésű, nem pedig lisztes, sikértartalmuk pedig csekély. Azért a malmok nem keresik, miért is a gabonakereskedők sem szívesen veszik.

Nálunk a mezőgazdasági gépek még nem hódítottak elegendő tért, mert egyrészt drágaságuk tartja vissza a vételétől a mi anyagilag szegény és adókkal rogyásig megterhelt kisgazdáinkat, másrészt meg nem fejlődött ki bennük eléggé az egyesülési erő, hogy összeállva közös költségen szereznének be gépet és azután közösen végezhetnék el a munkát. Így egyre-egyre aránylag kevés költség esnék és mégis mindenki idején és jobban elvégezhetné a dolgát.

De másrészt a mi kisgazdáinknak ezt a huzódózását a sok lelketlen, kapzsi ügynöknek kell betudnunk, kik az üzleti dolgokban járatlan vidékit rábeszéléssel és körmönfont ravaszsággal ugyszólván beleugrasztják a gépvásárlásba és azután rossz, hasznavehetetlen és teljesen értéktelen árut szállítanak neki.

Főképp akkor mászik bele a kisgazda a csávába, ha részletfizetésre rendelte a gépet és a

részletfizetést megtagadja, míg a gépet ki nem cserélik. A kereskedő rendszerint azt vitatja, hogy ő jó gépet szállított, a vevő nem ért vele banni, ő nála romlott el stb.

A pörök egész sorozata származott már ebből s a szegény, mindenképp kiforgatott, tönkretett kisgazda sirva átkozhatta, és átkozza ma is, valamennyi gépet és ügynököt.

Végül Németországban jobb a vasuti közlekedés, jobb az utak, több a hajózható folyók és csatornák száma, a társadalom jobban van szervezve.

Nálunk a műtrágya még csak most kezd nagyobb tért hódítani.

(Legnagyobb baj rejlik azonban a mi rendezetlen hitelviszonyainkban, míg a német gazda a birodalmi bank kamatlába mellett kap befektetésekre kölcsönt, addig a mi gazdáink vagy nem kapnak, vagy oly magas kamatszora mellett, hogy ily kölcsönök útján mennek tönkre. *Szerk.*)

Az állattenyésztés terén is hátrább állunk, bár van elég sok elsőrangú állatunk. De mint azt Kovácsi Béla a »Mezőgazdasági Szemle« 1915. évi októberi számában említi, Németországban a sertéseket évenként kétszer malacoztatják, míg nálunk csak egyszer. Azonkívül ott inkább a gyorsabb fejlődésű és szaporább hussértés, míg nálunk az aránylag kevés húst adó zsirsertés dominál.

A szarvasmarha állománya is nagyobb, mint a miénk és míg nálunk ennek egy részét a hazai viszonyainknak leginkább megfelelő edzett, kitűnő igavonó, kiadó járású, erdélyi magyar marha alkotja, melynek két fő hibája minden edzettsége és munkabírása mellett, hogy lassu fejlődésű és nem hustartó és zsir helyett fagyúra termel és végül, hogy bár zsirdus, de kevés tejet ad, addig Németországban a gyorsabb fejlődésű, hizékonyabb és bővebben tejelő nyugoti fajtákat tenyésztik kizárólag.

Nekünk tekintettel a megnövekedett fogyasztásra és az amugy is megcsökkent állatállományunkra, számolva továbbá a még bekövetkező eshetőségekre: nagyon meg kell fontolnunk, hogy meddig mehetünk az állatlétszám apasztásában a nélkül, hogy a jövőbeli szaporulatot veszélyeztetnők. Azért minden tenyésztésre, valamint igazásra alkalmas növendék állatot, borjút, csikót, malacot fel kellene nevelnünk és csak azt, a mi sem tenyésztésre, sem igába nem alkalmas, azt levágásra eladni.

A mustrálást pedig nem akkor megejteni, amikor már csak csont és bőr maradt rajta, amikor már foghíjjas, hanem 4—5 évi használat után lekötöni, feljavítani és vagy így vagy teljesen kihizlalva eladni, még pedig tekintettel a husinségre, nem külföldre, hanem hazai fogyasztásra.

Nem csak a hasas tehének és üszők, de a három hónapos koron aluli bika, sőt tinóborjú levágását is meg kellene tiltani legalább 4—5 évig, hogy így az igás állományunk is felszaporítható legyen. Mert ha a fogyasztást nem korlátozzuk, úgy maholnap oda jutunk, hogy az igás ökröt is ki kell az eke elől fogni. Ha pedig a földek megmunkálatlanul maradnak, akkor felkopik hamarosan az állá azoknak is, a kik most a hushány miatt sirnak.

Sokan hangoztatják az állatbehozatalt is és sokat várnak attól, hogy Szerbiából és Romániából most annyi marhát, juhot és sertést fognak behozni, hogy ennek a behozatalnak ár-csökkentő hatása lesz. Én nem remélném. Mert Szerbiában nemcsak a hadsereg ellátásáról és az utánpótlásról kell a hadseregnek, illetve a hadvezetőségnek gondoskodnia, hanem a polgári lakosság nyomorát enyhítendő, annak szükségletére is tekintettel kell lenni. Továbbá, hogy az utánpótlásnál is pusztulhat el elég állat.

Különben is a hus, szalonna, háj és sertészsir árát szabályozta a kormány, 4291/1915. M. E. sz. alatt kelt rendeletével, még pedig fokozatosan csökkentő árban. Az árak nagyban eladásra szólnak. A kicsinyben történő eladási ár megállapítását vidékenként az illető vármegye alispánja, Budapest székesfővárosban pedig a Tanács hatáskörébe utalja. Az árak 100 kg.-onként tiszta súlyban, beleértve a rakodó állomásig való szállítás díját, készpénzfizetés ellenében a következők:

1915. évi december 15-től 1916. évi január 15-ig bezárólag: az olvasztott disznózsir 7.—korona, a háj és egyéb olvasztatlan nyers disznózsir 6.60 korona, a friss nyers szalonna 6.20 korona.

1916. évi január 16-tól február 15-ig bezárólag: olvasztott disznózsir 6.50 korona; háj és egyéb olvasztatlan nyers disznózsir 6.10 korona; friss nyers szalonna 5.90 korona.

1916. évi február 16-tól március 15-ig bezárólag: olvasztott disznózsir 6.—korona; háj és egyéb olvasztatlan disznózsir 5.60 korona; friss nyers szalonna 5.40 korona.

1916. évi március 16-ika utáni időben: olvasztott disznózsir 5.50 korona; háj és egyéb olvasztatlan nyers disznózsir 5.10 korona; friss nyers szalonna 4.90 korona.

A friss sertészsirnak úgy szalonnával, mint szalonna nélkül felsértésként (fejfel és lábbal számított) legmagasabb árát, a 6. §-an megjelölt hatóságok az 5. §-nak megfelelően és az 1. §-ban megállapított alapárak figyelembevételével állapítják meg.

Az 5. §. így szól: A jelen rendeletben felsorolt fogyasztási cikkeknek a közvetlen fogyasztás céljait szolgáló (kiskereskedelmi) árakat a 6. §-ban megnevezett hatóságok állapítják meg.

Ezeket az árakat az 1. §-ban megjelölt időszakok szerint különbözően és pedig az 1. §-ban megállapított árakéhoz hasonlóan csökkenőleg kell megállapítani. A 6. §. ezt mondja:

A 2. és 5. §. szerint megállapítandó legmagasabb árakat Budapest székesfővárosban a tanács, a megyei törvényhatóságokban az alispán, a városi törvényhatóságokban a polgármester, Fiume városában és kerületében a tanács határozza meg.

(Folytatjuk.)

A kálisó hatása a cukorrépánál és a burgonyánál.

A kálisó ma még az egyetlen műtrágyaféle, a mely a német kálisótermelés révén, a háború folyamán, bizonyos mennyiségben rendelkezésünkre áll. Czukorrépa termelésünk biztosításánál így igen jelentős szerepe van ez idén a kálisónak. A czukorrépa egyéb műtrágyái közül a nitrogéntrágyák egyáltalán be sem szerezhetők; a szuperfoszfátból is csak 900 vagon áll rendelkezésre. A cukorrépa termelés terén folytatott kísérletek egész sorozata szól a mellett, hogy ott, a hol a talaj kálisókban szükölködik, a kálival javított czukorrépa hozadéka jóval meghaladta a nem kálizottakét. Nálunk a kálival aránylag keveset foglalkoznak, a mi egyébként talajaink összetételében és miveltési rendszerünkben is némileg magyarázatot leli. Kötöttebb talajainknál ugyanis a kálitartalom, a mit istállótrágyázás útján is biztosítunk a talajnak, meg nem fogyatkozott még olyan arányokban, mint a külföld czukorrépát és burgonyát termelő egyes olyan területein, a hol ez a két kálifogyasztótermék nagy mennyiségekben kerül 2—3 évenként ugyanarra a területre vissza, s így ott a talaj kálíkészletének állandó és tetemes kiegészítését mesterséges kálizás útján kell pótolni. Miután azonban örvendetesen tapasztaljuk azt az utóbbi években, hogy a czukorrépa, a takarmányrépa és a burgonya termesztése évről-évre nálunk is nagyobb arányokat ölt, a sok kálit igénylő ilyen kultúrnövényeink fokozódó természetese következtében talajaink kálíkészlete is fogyatéka kerül. Ezt a hiányt már csak azért is pótolni szükséges, mert a foszfor trágyázással elért nagyobb termékekkel egyúttal sok kálit viszünk ki a földből, a nélkül, hogy ezt a földet a foszforon kívül kálival is műtrágyázzunk. Ilyen körülmények között mindenképp kézenfekvő, hogy a kötöttebb talaj is megköveteli az elvesztett kálímennyiségek megfelelő pótlását. Hogy ez a mennyiség mekkora legyen, arról hozzávetőleg az alábbiakban szólani fogunk. Elsősorban is a czukorrépát és a burgonyát nagyban termelő gazdáinknak saját földjeiken folytatott tapasztalatokat, megfigyeléseket kell szerezni közvetlenül; így tehát nem várhatunk kizárólag mindent a kísérleti állomá-

sok egyébként oly tanulságos gyakorlati eredményeinek tulajdonukat képező talajainkon való, úgy mondhatnók szó szerinti alkalmazásától.

A homokos és tözegetes talajokra nézve, melyekből pedig hazánkban elég nagy területeket találunk, a káli alkalmazása mellőzhető. Bőséges foszfortrágyázás is csak az esetben vezet itt eredményre, ha egyben kálitrágyáztunk is.

A kálitrágyák beszerzésénél ma még kizárólag a behozatalra vagyunk utalva. A kissármási talajkutatási műveletek is elsősorban a kálisó felkutatása érdekében történtek. Cserében az értékes földgázt kaptuk. Addig is tehát, a mig kálisórétegekre akadunk, a kálibehozatalra kell támaszkodnunk. Kősóbányászatunk geológiai viszonyai valószínűvé teszik azt, hogy kálisórétegeket előbb-utóbb hazánk területein is föl fogunk tártani.

A mesterséges trágyázás terén ma ismert és forgalomban levő különféle kálitrágyák sorából a stassfurti 40%-os német kálisó alkalmazása bizonyult nálunk eddigelé legeredményesebbnek. A 40%-os kálisónak, ellentétben egyéb kálitartalmu trágyaszerekkel, az az előnye, hogy rendkívüli kevés mennyiségben tartalmazza az egyes növényekre ártalmas klórt, másrészt pedig beszerzése is jutányosabb, mint egyéb kálitrágyáké. Kerpely Kálmán idevágó számításai- ból tudjuk, hogy a 40%-os kálisóval mintegy 40% tiszta kálit adunk át a talajnak, vagyis 100 kiló kálisóban 40 kg. tiszta kálit kap a talaj; míg ezzel szemben a másik ismertebb kálitermék, a kainit, csupán 320 kg. sulymennyiségben szolgáltat 40 kg. kálit. A kálitrágyák ára számokban kifejezetten:

100 kg. 40%-os kálisó ára ma tetemesen olcsóbb, mint a 20—24 koronába kerülő kainitét. Utóbbinál a szállítási költségek is tetemesebbek, miután súlyban a 320 kg. kainit több, mint a 100 kg. 40%-os kálisó.

A kálitrágyák kiszórásának időpontjára nézve a czukorrépánál a következőket kell megjegyeznünk. Miután egy a czukorrépánál, mint a burgonyánál is, a kálit a foszfortrágyákkal összekeverten kell kiszórni, erre legalkalmasabb időpont volna az őszi szaka. Ebben az időpontban a káli klóros anyagai eléggé mélyen mosódnak a talaj alsóbb rétegeibe. A klórt a talajt nem fogja megkötni, miután ez a talaj vizében oldva marad és ezzel együtt szivárog lassanként a talaj mélyebb rétegeibe. Viszont a kálit a talaj megköti s így a nagyon könnyű homokos talaj kivételével, kimosásától tartani nem kell. A hol könnyebb homokon is természetesen czukorrépát és burgonyát, ott kora tavasszal kell a kálit kiszórni. Nedves, csapadékdus tavasz idején, midőn a talaj még télről is vizenyős marad, a klór a lazább homokos területeken is hamarosan a talajmélybe szivárog, a káli pedig kötött maradhat. Az idej megkésített őszi munkálatok figyelembe vételével a kálisó azért a tél folyamán, sőt legkésőbb tavasz elején is bemunkálható volna, miután így is, kivált csapadékdus télutó idején még mindig érvényesülhet.

A kálitrágyázást a talaj kötöttsége fokához képest háromféle számítási kulcs szerint alkalmazhatjuk egy a czukorrépánál, mint a burgonyánál és pedig:

kötött talajnál kat. holdanként	60—70 kg.-ot
középtalajnál " " "	100—120 "
lazább homokos talajnál kat. holdanként	130—150 "

A czukorrépát és burgonyát termelő gazdaközönség által közvetlenül és első ízben folytatott kálizási kísérletek hivatottak végeredményükben a kálitrágyázás erősségi fokát, vagyis az alkalmazott kálitrágya mennyiségét a talaj és természetesen a kálitartalom mutatózó káli szükségleteihez mérten, a fentieknél pontosabb számadatok útján gyakorlatilag is megállapítani. Annyi azonban már eddig is megállapítást nyert mindenhol, hogy a kálihiányban szenvedő répa és burgonya hozadéka ugyancsak elmarad a kálizottaké mögött.

Gy. K.

Zsák- és ponyvagyár

Fehéritő-, kikészítő- és impregnáló gyár
Salgó és László, BUDAPEST, V., NÁDOR-U. 20.
 Gyár: ÓBUDA.
 Telefon 160—82. Sürgőnczim: MAXALGÓ-BUDAPEST.

Egy kettőstermelési mód.

Irtta: Dr. Prack László.

A most dúló világháboruban, a mikor ellenségeink kiéheztetésünket tüzték ki célul maguk elé, valósággal létkérdéssé lett a többtermelés kérdése, ennél fogva a kettőstermelés jelentősége is erősen fokozódott. A kettőstermeléssel azonban fokozottabb munkaszükséglet jár, még pedig leggyakrabban kézimunkaerőben is, a mi éppen a jelenlegi háború miatt a legkritikább helyen van elegendő mennyiségben és a hol van, ott is ropant drága. Ez utóbbi oknál fogva a termelő gazdák figyelme oly művelési módokra terelődik, a hol lehetőleg kevés kézimunkaerővel elvégezhetik a termelés körüli munkákat.

Ezt a körülményt tartva szemelött a jelen viszonyok között figyelemreméltó kettőstermelési módnak tartom azt az eljárást, melyet gazdaságunkban a cselédség tengeriszegődményföldjén már sok éven keresztül folytat. Tengerit, répát és csekélyebb mennyiségű babot természetesen itt egy és ugyanazon területen s nem annyira maga a művelés (igen sok helyütt termelik ezen növényeket együtt!), mint inkább a *vetési mód* érdemes a figyelemre, mely valóban lényeges munkamegtakarítást jelent.

A földbevetése 13-soros meritőkorongos vetőgéppel történik, melyen három darab hátsó vetősaru 24 sortávolságra van beállítva. Ezen vetősaruk *tengerit* vetnek, még pedig *széles meritőkoronggal* (H-korong). A három darab tengerit vető saruk között két darab első saru halad, a mely *répát* vet *rendes gabona-merítőkoronggal* (W-korong). A vetőgép fordulása után a két szomszédos tengerisor közé — természetesen nem kerül répa: ezt a sorközt kiki a saját parcelláján kézikapa után ülteti el babbal, esetleg borsóval. A szegődményül kijelölt föld egyszerre lesz géppel elvetve (a tengeri- és répamagot előzőleg összeadja a cselédség) s az egyeseknek járó parcellák a vetés után *keresztirányban* jelöltetnek ki töltőgépekkel gyengébben vont barázdák által. Ezen módon mindegyiknek egyformán bevetett föld jut, a mi a sorok irányában való szétszétás esetében nem volna lehetséges, mert így egyszer több tengerisor, majd meg több répasor jutna egy-egy parcellára.

Vetéshez természetesen nemcsak a vetőtengelyt kell előkészíteni azáltal, hogy a tengeri-vetősarukhoz széles (H-korongot), a répavetősarukhoz pedig rendes (W-korongot) erősítünk, hanem a magládát is el kell rekeszekre osztanunk, hogy a szemestengeri és a répamag össze ne keveredhessen. Ez az elrekesztés a fából készült magládánál nagyon könnyen keresztülvihető az által, hogy a magláda keresztmetszetének megfelelő háromszögletű vékony deszkalapokat helyezünk bele, még pedig úgy, hogy a ládába szegelt kis léczpárok részébe csusztatjuk. A vetőtengely terét már nem kell elválasztani, mert a korongok oly távol esnek egymástól (12 hüvelyknyire) hogy ott a tengeri- és répamag már nem keveredik össze egymással.

A vetésnek ezen módja mindenesetre lényeges munkamegtakarítást jelent. Az így bevetett, illetőleg művelt földön a tengeritermesen kívül még szokott teremni négy, esetleg öt székér répa $\frac{1}{2}$ kat. holdon, a mi kat. holdankint mintegy 80—90 q-nak felel meg; bab természetesen csekélyebb mennyiség terem, mert minden vetőgépszélességre csak egy sor esik.

A cseléd-szegődményföldeken kívül az ilyen művelés követhető kiscgazdáknál, részesművelésre kiadott földeknél és általában ott, a hol kéziművelésben részesítik a kapásnövényeket.

Ezen vetési mód egyúttal tanubizonyosága a meritőkorongos vetőgép egyik előnyének is, mert más rendszerű vetőszervezetek *szorokint változó vetőmagmennyiségre* vagy egyáltalán nem, vagy csak nagy nehézséggel és gépészi munkával állíthatók be.

Sorauer Pál emlékezete.

Irtta: Dr. Rapaics Raymund.

Mikor valamelyik tudománynak egyik nagyobb oszlopa kidől az élők sorából, azt szokták mondani, hogy pótolhatatlan veszteség érte azt a tudományt. Még sem akarom a jelen esetben ezt mondani. Nem pedig azért, mert ilyesminek csak akkor van tényleg is helye, ha félbeszakadt, kettétört pályáról van szó, ha a kidőlt egyéniség csak *ígért*, de ígérte a halál miatt megvalósítani nem tudta.

Sorauer esetében másként áll a dolog. Életének 77-ik évében szőlította el sorsa közülünk. — 1839 június 9-én Breslauban született, 1916 január 9-én Berlin-Schönebergben halt meg — ennél fogva módjában volt megalkotni annyit, a mennyit egy emberi élet egyáltalában megenged. Ujat, nagyobbbat, mint a mit már megalkotott, nem várhatunk tőle, nem is kellett várunk, mert hiszen nagy gazdagságot jelent az, a mit az ő neve, mely már életében fogalommá lett, magában foglal.

A magyar gazdához nem állott *Sorauer* személyi vonatkozásban olyan közel, hogy életfolyamára itt részletesebben kitérni szükségesnek tartanám s különben is, a ki ez iránt érdeklődik, a Zeitschrift für Pflanzenkrankheiten idei első számának élén megolvashatja ezt. Ellenben, a mit *Sorauer*, mint tudós, mint növényorvos és növénypatológus jelent, az legjobban mindenesetre a gazdát érdekli s így természetesen a magyar gazdát is.

Életének legfontosabb éveit — 1872—1892 — a felsősziléziai proskau pomológiai intézet növényélettani kísérleti állomásának igazgatójaként töltötte el, tehát egy gyakorlati intézmény szolgálatában, a mi későbbi művein is mindig nyomot hagyott, mert bármilyen tudományos magaslatra emelkedett is, a reális vonatkozásoktól sohasem szakadt el, nem lett belőle sohasem eszmecséplő.

Erre a körülményre szükségesnek tartom rámutatni, mert nálunk nagyon sokan vajmi helytelenül értelmezik a gyakorlati tudományt és a gyakorlati tudományban buvárkodók feladatait.

Sorauer Pál.

A legtöbben ugyanis nem akarják ma még nálunk megérteni, hogy az ugynevezett gyakorlati tudományok gyakorlati jelentőségük mellett is tudományok maradnak, tehát bizonyos, sokszor igen mélyreható, elmélyedést is okvetlenül megkívánnak. Sőt éppen a gyakorlati tudományokban is szükséges a szervező és átfogó gondolkodás s ennek magasabbrendű értéke van, mint a pillanatnyi részletsikereknek.

Lám, végre is *Sorauer* előtt is sokat irtak a növénybetegségekről. Hisz már a német gazdák atyamestere, *Kühn* is foglalkozott nem egy növénybetegséggel, sőt védekezési eljárásokat is felfedezett. Mások is tettek hasonlót, sőt már könyvet is irtak a növénybetegségekről.

És mégis azt kell mondanunk, hogy a *Sorauer* működése ezen a téren új irányt és alapvető munkásságot jelent. A ki ismeri azt a hatalmas alkotást, mely kezéből *Handbuch der Pflanzenkrankheiten* címmel először 1874-ben jelent meg, 1886-ban második, majd 1908—1913-ban harmadik kiadást ért, az tudja csak megérteni, hogy *Sorauer* neve mit jelent ebben a tudományágban.

Két dologra kell itt a figyelmet ezzel kapcsolatban fölhívnom.

Az egyik az, hogy *Sorauer* előtt önálló növénybetegségi tudományról nem beszélhetünk. Körtani megfigyelések összehalmozása volt előtte ez a tudomány, egység, szellem és gondolat nélkül. A kik a *Sorauer*-féle irányt nem tudták felfogni, azok ma is olyanféleképpen ítélik meg ezt a tudományt, mint körtani, mikológiai és ento-

mológiai megfigyelések tömegét, pedig hát ez is nem tudomány, hanem csak megfigyelések tömege.

Sorauer agyában izzott és öntődött össze ez a tömeg *szerves egészszé*. Ő teremtette meg a növénybetegségről szóló tudománynak a lelkét, ő olvasztotta magasabbrendű egészszé azt, a mi előtte szervezetlen tömeg, adathalmaz volt.

Am *Sorauer* műve még ennél is többet jelent.

Még ma is divatos dolog, valamely növénybetegséget külön, elszigetelten tekinteni, a baj megállapítását s az ellene való védekezést kérdezni vagy tárgyalni. Pedig ez vajmi helytelen felfogásra vall. A növénybetegségek ellen — eltekintve mindenesetre a külső és nagyobb rovarrellenségektől — ma már nem elég az utólagos védekezés, hanem sokkal fontosabb a betegség megelőzése, egyszóval a *növényi egészségügy*.

Kedvenc eszméje volt ez *Sorauer*-nek s műveiben sokat hangoztatta. Nem csodálkozhatunk azonban azon, hogy, a mikor még saját hazájában sem tudták ennek jelentőségét felfogni, másutt, így nálunk is, még csak tudományt sem vettek róla. Már tudniillik Európában. Mert Amerikában ez az irány lett csakhamar a növénybetegségekről szóló tudományban a vezető s csak a mikor ott már hatalmasan felvirágozott és mint *növényorvosi tudomány* és *szervezet* csakhamar csodálatos elméleti és gyakorlati eredményeket produkált, csak akkor tért vissza *Sorauer* eme kedvelt és nagyszerű eszméje Európába, bár az igazat megvallva még mindig nem fogadtatva azzal a lelkesedéssel, a mit megérdemel.

Eltekintve a nagyobb rovarrellenségektől, tehát szorosabb értelemben véve a növénybetegség fogalmát, *Sorauer* szerint nem elegendő önmagában a parazita jelenléte betegség előidézéséhez, hanem a növényben is bizonyos elváltozásoknak kell lenniük ahhoz, hogy növénybetegség keletkezzék. Mint látjuk, *Sorauer* adta először a növénybetegség meghatározását, az ő nyomain épített *Klebahn*, a ki *Allgemeine Phytopathologie* című művében aztán nagyszerűen érvényesítette a *Sorauer*-féle eszmét.

Bármennyire kézzelfogható és fontos is *Sorauer* említett alapvető felfogása, mai napig sem talált mindenütt elismerésre, pedig hát az emberi és állati betegség fogalmáról való mai ismereteink alapján nagyon is könnyen érthető és belátható igazsága. Számtalan jel utal azonban arra, hogy a jövőben ezen a téren nagy haladás várható s ez a valóban fiatal tudomány erősen fel fog lendülni.

Tegyük itt mindjárt hozzá, hogy az első mintákat modern növénykörtani kutatásokra, maga *Sorauer* szolgáltatta. Kézikönyvének harmadik kiadásában az első kötet az ugynevezett nem parazitisztikus növénybetegségekről szól s az ekkorra már terjedelmében is egyre növekvő művekből nem is dolgozott fel személyesen egyéb részt, a második és a harmadik kötetet mások tevékenységére bízta.

Nos, kézikönyvének ez az első kötete bőven nyújt példát modern növényorvosi vizsgálatokhoz. A mit és a hogyan ő a fák rákos betegségeire vonatkozólag kísérletezett, vizsgált és megállapított, hasonlóképpen a fagykárakra, mézgásodásra stb., az örökké mintaszerű lesz. Ilyesmire előtte anatómiai vagy élettani vizsgálódások tárgya volt ugyan, de nem növényorvosi vizsgálódások, sőt *kísérleti vizsgálatok* tárgya. A mit a mikológiában és a bakteriológiában a mesterséges tenyésztés és kísérleti beoltás jelent, azt jelenti a növényorvosi tudományban a *Sorauer*-től megkezdett kísérleti irány a nem parazitisztikus betegségek értelmezésében, a minek természetesen általános jelentősége is van az egész növényorvosi tudományra nézve is.

Csak egyetlen egy felfedezésére s annak jelentőségére akarok itt rámutatni. A nemrégiben olyan nagy port felvert burgonyabetegségről, a levélsodródásról van szó. *Sorauer* ezt a betegséget nem tekintette parazitisztikus betegséggel, hanem a normális növényi nedvösszetétel elváltozásából, bizonyos növényi enzimek viszonyának megbomlásából magyarázta. Az ő eszméje azóta régen bebizonyított tény, ellenben azok, a kik a levélsodródást parazita-betegségnek tekintették, sorra látták vagy fogják belátni igyekezetük hiábavalóságát, a mely igyekezetük különben inkább csak a régi szellemű gondolkodásból származott.

Hogy gyakorlatilag is milyen nagy a fontos-

sága ennek az iránynak, azt szinte kár is hangoztatni. Egyebektől eltekintve, csak arra akarok itt rámutatni, hogy például ilyen alapon lehetséges lesz a gazdaságilag annyira fontos betegségek többé-kevésbé ellentálló fajták pontos ellenőrzése, mert hiszen, ha megállapítottuk, hogy anyagi összetételben kifejezve mit jelent az ellentállóság, például valamely antitoxin nagyobb mennyiségét, vagy bizonyos enzimatikus viszonyt, akkor nyilván egyszerű kémiai elemzés elegendő lesz ahhoz, hogy eldönthessük valamely fajta ellentállóságát és hogy külső körülmények ezt mennyiben befolyásolják.

Ez a példa egyszerűen azt is megmutatja, hogy a gyakorlati jelentőségű irányok és munkálkodás milyen más alapokból is kiindulhat, mint egyszerűen szakzerű, gyárilag végzett kísérletekből, amelyeket nálunk még mindig egyedül hajlandóak gyakorlatiakra tekinteni.

Láthatjuk a fentebbiekből, hogy Sorauer munkássága valóban alapvető jelentőségű a növényorvosi tudományban, sőt, hogy tulajdonképpen neki köszönhetjük egyáltalában ezt a tudományt a mai modernebb értelmezésében.

Ez az, a mi Sorauer-ben hallhatatlan volt, a mit nem semmisített meg a tűz, mely testét visszaadta a természetnek, ama mondás szerint, emlékezzél, hogy hamu vagy! Ez nem volt benne hamu, hanem egy szikrája a teremtés örökké ifjú és örökké csodálatos erejének.

A sors abban a szerencsében részesített, hogy magam is láthattam Sorauer-t. Nem volt szép ember, inkább nem szép. Hanem kellemes és lekötő szívség lakozott benne és ha meggyőződést eláruló hangján beszélni kezdett, hamar rájöttünk arra, hogy nem közönséges szónoki és tanári képesség van benne. Könyveiben persze a sok adat sokszor elnyomta a közvetlenséget, de beszélgetésközben, a mikor ilyesmire nem kellett gondolnia, a közvetlensége valóban lebilincselő volt.

Mint minden nagy tudós, a ki új irányt teremtett, neki sem volt világhírű laboratoriuma vagy gyűjteménye. Mikor előzőleg másutt szó volt arról, hogy meglátogassam-e, le akartak erről beszélni. Valóban nem sok tárgyat láttam nála — hanem ott nem is a tárgy volt és nem tárgy volt, a mi látni és hallani volt, hanem ő maga, az ő nagyszerű alkotó zsenije, a melyet másutt annál kevesebb alkalmam volt látni s a mit pedig a leggazdagabban felszerelt laboratorium és gyűjteménytár sem pótolhat.

Sorauer-nek átfogó nagy művei is vannak, hiszen senki annyi anyagot össze nem halmozott, mint ő, kézikönyve első, valóban vaskos kötetében, hanem kisebb dolgozataiban, így például a Kézikönyvéhez irt bevezető részekben nyilatkozik meg közvetlenebbül. Az előbbivel csak a kornak hódolt, az utóbbiakban önmagát adta.

Kérdések és feleletek.

Kérdés. *Hogyan lehet szép tormát termelni.*

A tormát eddig minden különösebb gondozás nélkül neveltem, de az eredmény sehogy sem elégit ki. Hogy lehet szép tormagyökerekre szert tenni?

B. S.

Felelet. *Érdemes-e csemegekukoriczát termelni?* című kérdésre.

En a Gazdasági Lapok 1907. évfolyamának 42. oldalán részletesen leírtam tapasztalataimat a csemegetengeri termesztése körül s ott felhívtam a gazdák figyelmét arra, hogy nagyobb városok közelében kifizeti magát a piacz számára egy pár holdon termelni a csemegetengerit. Most a háborus időben ez még inkább figyelemre méltó. Termesztésénél az a fő, hogy minél korábban jöjjünk vele a piaczra, mert akkor az ára a legnagyobb és hogy minél hosszabb ideig legyen tejes állapotban levő törésre alkalmas tengerink. Erre a célra csak a ráncos tengerik alkalmasak, melyek tudvalevőleg izletesebbek, édesebbek s tovább maradnak tejes állapotban. Csak kivételesen korai törésre termelhető a puhaszemű tengerik csoportjába tartozó „Hat-hetes” nevezetű s a páduai tengeri. Azonban a legtöbb esetben ezeknek vetése nem indokolt, mert van olyan mazsolatengeri fajta is, mely hasonló korán törhető és kiadósabb, nagyobb csövet szolgáltat, mint pld. az aprócsövű hat-hetes és izletesebbet, mint a páduai.

Kérdéstevőnek, hogy korán hozzon piaczra asztali tengerit, máris el kellett volna vetnie a csemegetengeriket, vagy legalább is valamely korai mazsolatengerit, pld. a Peep O'Day-t, mely július végén törhető. Ezután a First of All és Holmes Premo nevezetűek következnek sorra a törésnél. Augusztus közepe táján a Cory Corn, Crosbey-féle, a feketeszemű, de izletes Black Mexican (Black Sugar) törhető. Még később a Schackers Early, a Cukor, a Triumph és legkésőbb a Mammuth és Stowel-féle örökzöld (Ewergreen Swest). Ezek mind kiváló csemegetengeri fajták, melyek közül egy korán, egy közepesen és egy későn törhető kell választania, hogy hosszú időtartamon át állandóan legyen piacképes tengerije.

Ismétlem, hogy a jövedelmezőségre nézve fontos az, hogy minél korábban hozzuk a csemegetengerit a piaczra. Ezt elérjük a korán törhető fajták termesztésével, a korai vetéssel és gondos kapálással.

Egy és ugyanazon fajtát szakaszonként vetni azon célból, hogy minél hosszabb ideig legyen törhető tengerink, száraz klímánknál fogva gyakori csövedést eredményez, mert a májusban, júniusban vetett tengeri még féltérmet sem szolgáltat, hanem csak küzd a szárazsággal.

A piaczrahozásnál még azt ajánlom, hogy közvetlen elszállítás előtt törjék a csövet, mert a friss törésű csemegetengeri izletesebb, mint a fonnyadt, továbbá, hogy csak annyit kell törni, a mennyit a piaczon biztosan el lehet adni.

Biztos értekesíthetés esetén 70/50 cm.-es kötésben vetett csemegetengerinél 16.330 tő van egy kat. holdon s mindegyiktől átlagosan csak 1½ csövet várva, kerekcsővel 24.000 csőre számíthatunk, melynek csövet csak 4 fillérért árusítva: 920 korona nyers bevételt jelent.

Nagyban lehet növelni a jövedelmezőséget, ha a csemegetengeri között még asztali tököt is termelünk. En tavaly kipróbáltam ezt kuszó asztali tökmaggal, bevettem a ki nem kelő hiányos tengerifészkeket s bámulatos terméseredményt értem el.

Ha a csemegetengeri, mint olyan, az utolsó csövig értékesíthető nem volna, akkor beérett magját feleltethetjük baromfiakkal. Tapasztalatom szerint a sertés sem egészben, sem daráltan nem szívesen fogyasztja, de a baromfi igen.

Legány Ödön.

Felelet. *Káposztabolha elleni védekezés* cz. kérdésre.

A káposztabolha rendszeren szárazabb években s általában napos, szárazabb fekvésű talajon szokott tömegesen fellépni s ha nem védekezünk ellene, úgy az összes palántákat tönkre teszik. Az ilyen területeket bőségesen kell vízzel öntözni s ha egy kicsit megszikkadt, hamuval behinteni. Nem árt az ágyat zöld galyakkal beárnyékolni, ennél azonban többet ér, ha a bolhát kátrányba mártott s léczre erősített zsák- vagy vászondarabokkal összefogdossuk.

B. B.

HIREK.

Katonai munkaerő a mezőgazdaságban. A mezőgazdasági munkálatoknak katonai munkaerő igénybevételével való elvégzése iránt kiadott 3000. sz. rendelet kiegészítésében a honvédelmi miniszter körrendeletével a következőkre utasította az összes vármegyei és városi törvényhatóságokat: A községi előjárásnál (városi hatóságnál) mind csoportban, mind egyénenként jelentkezett szabadsgolt katonának a mezőgazdasági intézőbizottság elnökének adandók át. Ez a jelentkezett katonákat elsősorban saját földjeiknek megművelésére hívja fel, azután pedig más gazdák sürgős gazdasági munkáinak elvégzésére használja fel. Ha a szabadsgolt katonai mezőgazdasági munkás és szerződésileg nincsen kötelezve valamely munka elvégzésére, a mezőgazdasági intézőbizottság által okvetlenül más birtokos, elsősorban hadbavonult birtokos sürgős gazdasági munkájának elvégzésére kötelezendő. A mások földjén foglalkoztatott katonák részére a szokásos napszámot, illetőleg szakmányaért kell fizetni. A mások földjén akár munkásosztásban, akár egyénenként foglalkoztatott legénységnek — ha az a huszszerezést illetőleg jelenleg fennálló nehéz viszonyok között hussal esetleg el nem látható — minden körülmények között más elegendő, kiadós és egészséges ételmet okvetlenül kell adni, mert mind a mezőgazdasági munkának sikeres elvégzése, mind a hadképesség fentartása megfelelő táplálkozást igényel. Utasítja továbbá a körrendelet a törvényhatóságokat, hogy az aratási és cséplési munkálatok biztosítása céljából és a különleges helyi és a gazdasági viszonyoknak megfelelő javaslataikat idejében terjesszék elő a törvényhatósági gazdasági munkabizottságok útján. Végül közli a körrendelet, hogy a méhészeknek is

engedélyezhetnek legfeljebb 14 napra terjedő szabadságot, melyet az illetőknek saját illetékes parancsnokságuknál kell bejelenteni annak igazolásával, hogy saját s minő nagysága méhésük van.

A bérletek meghosszabbítása. A termények mostani árának arányában tudvalevően a bérbeadott birtokok tulajdonosai azt óhajtanák, ha a háborus bérösszeg a bérlők jövedelmével arányba lenne hozható. A hol a bérlet éppen lejár, ott ezt az arányosítást, a mely — természetesen — nem lehet úgy sem tulhajtott, mert hiszen a gazdálkodás valódi haszna a mostani bruttó-bevételtől igen nagy eltérést mutat. A mi hasznottabbal azonban mégis kimutatható, ebben a bérbeadó — igen természetesen — szeretne részesedni. A bérlők egyrésze azonban nem így gondolkozik és ezek mindent elkövetnek, hogy valami módon továbbra is az eddigi feltételekkel maradjanak meg a bérlet használatában. Ma, a mikor a bankok és más tőkés kapcsolatok a bérletek után, nem méltányos, hogy a föld tulajdonosa ennek hasznát ne lássa. Epp ezért kíváncsian várjuk, lesz-e eredménye annak a mozgalomnak, a mely arra irányul, hogy a lejárt bérleteket kényszerrendelet útján egy évre meghosszabbítsa a kormány.

Országos értekezlet a többtermelésről. A háború által okozott pusztítások helyreállítására és a háború után bekövetkezendő fokozott igények kielégítésére okvetlenül szükséges, hogy a termelés minden terén fokozott tevékenység induljon meg és hogy a mindenki által szükségesnek ismert többtermelés gyakorlatilag megvalósíttassék. Hogy a béke beálltakor a gazdálkodás erre a munkára készen legyen, az Országos Magyar Gazdasági Egyesület szükségesnek tartja már most előkészíteni, ezért a többtermelés gyakorlati megvalósítása eszközeinek megállapítására 1916. évi június hó 3. (szombat) és 4. (vasárnap) napján, Pest-Pilis-Solt-Kiskun vármegye székházában (IV., Városház-utca 7., I. emelet) országos értekezletet tart, a melynek rendje a következő:

1-ső nap június 3 án (szombaton): Kerpely Kálmán: a) Tarlószántás, őszi szántás, mélyítőszántás. b) Elővetemény kérdése az őszi kalászosokról. c) Borsó, paszuly, olajos és egyéb ipari növények. Grábner Emil: Növényfajták, vetőmagvak és ezek nemesítése. Gyárfás József: Istállótrágya, trágyatelepek, fekal- és vertrágya, zöldtrágyák, műtrágya stb. Ifj. Sporzon Pál: Igásállathány pótlása motoros talajművelőgépekkel. Gözekezővetkezetek és bérzántóvállalatok fejlesztése és szaporítása. 2-ik nap június 4-én (vasárnap): Dégen Árpád: Növényi kártevők elleni védekezés. Jablonowski József: az állati kártevők elleni védekezés. Grábner Emil: Takarmánytermesztés. Kerpely Kálmán: Kapálógépek terjesztése, a tengeri amerikai rendszerű művelése. Szilassy Zoltán: Gazdasági ismeretek terjesztésének államosítása. A nép gazdasági oktatása. Kísérletügyi intézmények fejlesztése. Erkeképviselő szervezetek. Gazdátársadalmi szervezetek.

Hivatalos jelentés a bosznia-hercegovinai vetések állásáról 1916. április hó végén. Az őszi vetések általában jól állanak, szárákélődésük kielégítő és a kései vetések is felocsudtak a kedvező időjárás hatásai alatt. A nyári kalászosok vetése a magasabb országrészeket kivéve, be van fejezve. A beérkezett jelentések szerint nagyobb területeket vetettek be zabbal és árpával, mint más esztendőknél. A tengeri vetése a melegebb és a száraz helyeken megkezdődött. A burgonyaultetés az egész országban folyamatban van. Hercegovina melegebb részein a burgonyát kapálják. A hegyi rétek és legelők is fejlődésükben más évekkal szemben jóval előbbre vannak. A völgyi réteken a legeltetés megkezdődött. A gyümölcsfák, kivéve a magasabb helyeken, elvirágoztak. A gyümölcsképződés nagyon kielégítő.

A gazdák háborus nyeresége. A gazdálkodás mostani valóságos szűz jövedelmének megállapítása egyre élelnebben foglalkoztatja a gazdasági irodalmat azokkal a túlzó beállításokkal szemben, a melyek a gazda reális jövedelmét természetesen nagyitani szeretik. A Wiener Landwirtschaftliche Zeitungban Sedlmayer s ennek nyomán Reichenbach Béla beható jövedelmi elemzés alapján arra az elvi kiindulópontra jutnak, hogy csak a termelés eredményét lehet a gazdaság jövedelmének tekinteni. Ha a leltári vagyon megát pénzbe, ezt a gazdálkodás eredményével összekeverni nem szabad, mert ez a jövedelmezőség meghamisítása. Ime egy példa: Tegyük fel, hogy a gazdasági leltárban 20

Papirspárga,

Papir-kévekötfonal
(vörösvegű kézi),

Papir-kévekötfonal
(gépekhez),

Szülőkötfő-papirspárga,

Papir-zsákzsineg,

legelsőrangú gyártmány, rendkívül olcsó. **Óriási megtakarítás. Kender és manila helyett** ma mindenki ezt használja. Födözze idejekorán szükségletét, mielőtt még újból emelkednének az árak.

Zárai Samu

Budapest, VI., Podmaniczky-utca 17. szám.

Telefon 80—58.

Sürgőnyezim: Hiram, Budapest.

igásló szerepel 16.000 K-val, a melyért a katonaság 20.000 K-át fizetett. Számadásszerűen 4000 K jóvedelme jelentene. Ha ellenben ugyanezeket a lovakat a gazdaság most vétel útján pótolja, ez 30.000 K-t emészt föl, vagyis a tiszta mérleg 14.000 K-ás veszteséggel zárul. Hasonló az eset a hadicézra elvitt szekereknél, szerszámoknál. A gazdák háborus nyeresége ilyen megvilágításban egészen más, mint a felületen szemlélet, vagy az elfogultság feltüntetni szeretné. Természetesen, nőtt a gazdálkodás rendes bevétel is, de a tiszta mérleget minderről csak a háboru utáni beruházások teljesítésekor lehet majd elkészíteni.

Jutassy Ödön előadása. Az OMGE mezőgazdasági, ipari, kereskedelmi és üzemi szakosztályának folyó hó 19-én a pestvármegyei székházban tartott előadó-gyűlésén Jutassy Ödön a Molnár Papja szerkesztője gyakorlati műszaki ujdonságok a mezőgazdasági ipar köréből című nagy és előkelő közönség előtt szemléltető bemutatással rendkívül érdekes előadást tartott. Mindenekelőtt rámutatott arra, hogy a magyar mezőgazdasági termés minősége kitűnő, de azt ki is kell használni tudni és akarni. Így a gabonarostálból, melytől a gazda alig vesz számba, a »sigatrieur« rostával még sok értékes szemét tudunk kiszedni, de a rosta osztályozza az egész- és töröttmagot, konkolyt, búkkönyt stb. A kukorica megőrlésével annak csiráját kiszedjük, ebből a csirából kitűnő étkezési olaj sajtolható és soha meg nem penészedő pogácsa is marad mellette. A kukoricacsutka, melyet nemrég még a trágya közé dobott, vagy feltűzött a gazda: ma már megdarálva, melasszeval keverve, elsőrendű takarmányul szolgál. A szalma, luczerna, lóhere szárítás után felőrölve lesz, hogy a rágásmechanikai munkájától az állat egyrészt lehetőleg mentesítessék, másrészt az emésztési folyamat is kevesebb energiát fogyaszt. A gabona nedves időjárásban csakis szárítás után kerül őrlés alá. A nedveség nagyságát egy külön készülékkel határozzák meg. Indokolt volna a gabona adásvételénél is ily készülékkel megmérni a gabona nedvességi fokát. A ponyvák, zsákok megóvására, illetve a tartósság fokozására metallizálókészüléket használnak. Nálunk a burgonyaszárítópárral foglalkozni nem gazdaságos, ez a Németbirodalomban az ottani viszonyok miatt indokolt. A zsákok anyagának rendkívüli megdrágulása folytán papírfonalakat és ebből zsákokat állítanak elő. Ugyancsak papírból állítanak elő kötőzsinórt is. Felelmi azon tény, hogy Németország a háboru után rá lesz utalva termésünkre s hogy a magyar föld többtermelésével már német közgazdák is foglalkoztak.

Az előadás után a közönség a bemutatott termékeket és készülékeket szemlélte meg.

Nemo profeto... de azt hiszem, nemsokára elkövetkezik az az idő, mikor a német tudással párosult tőke magyar földön, a holdak tizezre fogja a tőköt termelni, a burgonyaszárítókban szárítani és vonatszámra küldeni Németországba a tökliszte, tökmagpogácsát és tökmagolajat, mert ez az igénytelen növény országunk éghajlata alatt tudja csak előnyös és kincseket érő sajátosságait kifejteni és érvényre juttatni.

L. P.

A szerb vetések. Belgrádból írják: A cs. és kir. katonai kormányzat földművelésügyi osztálya a következőkben ismerteti a szerbiai terméskilátásokat: Az áprilisi időjárás általában jó hatással volt a vetésekre. A kora tavasz különösen kedvezett az őszieknek, melyek igen szépen fejlődnek és szép hozamot ígérnek. A tavasziak fejlődése is elég kielégítő, kivéve azokat a területeket, melyeken a tavaszi munka késett. Északon egyes helyeken a szárazság is akadályozta a fejlődést, de csak jelentéktelenül. Áradás-okozta kár csak nagyon jelentéktelen mértékben volt. A legelő dus, a rétek kielégítő szénatermést adnak.

Magyar Szakírók Országos Egyesülete f. hó 23-án d. u. 7 órakor tartotta XIV. évi rendes közgyűlését az »Otthon« írók és hírlapírók köre dísztermében, mely mindannak dacára, hogy a tagok fele katonai szolgálatban van, elég népes volt s számos hölgyvendég is jelenkített a széksorokat. Katona Béla elnök ienkölt és lelkes emlékbeszédében idézte fel feledhetetlen elődje, Gelléri Mór fényes szellemét. Majd Komor Marcell emlékezett meg szívrható szavakkal Sós Izorról. Ezután Fehér Zoltán olvasta fel megemlékezését Ordódy Lászlóról (mit jövő heti számunkban egészen közreadunk). Ezután a vendégek eltávoztak, a tagok tanácskoztak tovább. Első sorban az elnöki megnyitásban vázolta az egyesület magasztos hivatását, irányt adott a jövő munkálkodásnak és élénk tevékenységre buzdította a tagokat. Sugár O. főtitkár szellemesen rajzolta meg a szaksajtó működését a háboruban. Az évi jelentés, melyleg és előirányzat egyhangul elfogadtatván, megejtettek a választások. Végül az indítványok következtek, melyek egyike a szerzői jog törvényileg szabályozandó voltáról, másika a szaklapok postai bélyegmentességéről szól s szinte egyhangul elfogadtattak. Az elnök néhány zárószóval a gyűlést befejeztette.

A haszonbérlet igénye zöldhitekre. A zöldhitelek körül kétségek merültek fel a tekintetben, hogy vajon az esetben, ha az előleget igénybevevő termelő haszonbérletre annak az ingatlanoknak, a melynek várható termését eladásra lekötötte és a lekötéshez a haszonbérbeadó hozzájárulása hiányzik, érvényes lesz-e az ügylet. Idevonatkozólag illetékes helyen a zöldhitelek tárgyában kibocsátott miniszteri rendeletet olyképpen értelmezik, hogy a haszonbérbeadó hozzájárulása nem érvényességi kellék a termény lekötéséhez. Ennek elmaradása csak azt vonja maga után, hogy az előleget nyújtó fél a haszonbérbeadóval szemben a rendeletben megállapított felelősséggel tartozik. Az előleget nyújtó fél

érdekeinek biztonsága mindenesetre czélszerűbbé teszi, ha az előlegnyújtásnál a termény lekötéséhez a haszonbérbeadó hozzájárulását kieszközli, a mit a haszonbérbeadó, a mennyiben érdekeit nem sérti, nem tagadhat meg.

Papszinegek,
kötelek
minden czélra
R-kéveket,
istrángok, hevederek,
legjobb minőségben,
dús választékban raktáron.
Pusztafi Zsigmond,
Budapest, V., Országház-tér 4. sz.
TELEFON 31-43.

Szövetkezeti napok A minap kezdődtek a szövetkezeti napok Budapesten és pedig a lelkészkezdő papság számára rendezett szövetkezeti tanfolyammal. A tanfolyamot gróf Majláth József nyitotta meg tartalmas beszéddel, melyben kiemelte, hogy a szövetkezeti tanfolyamokat, melyek külföldön már annyira beváltak, hazánkban is állandósítani akarják, hogy így mintegy szövetkezeti iskolát teremtsenek. Ha már tényleges iskolát egyelőre nem is lehet teremteni, legalább ezekkel a tanfolyamokkal akarják megvalósítani azt, hogy a lelkészkezdő papság szociális feladatát könnyebben teljesíthesse. Gróf Majláth nagy lelkesedéssel fogadott beszéde után dr. Horváth János, a magyarországi szövetkezetek szövetségének igazgatója előadást tartott a szövetkezetek történetéről és szövetkezeti törvényeiről. Előadó a történelmi fejlődés folyamán ismertette a szövetkezeti eszme kialakulását és megvalósulását. Ismertette az 1875. évi kereskedelmi törvénybe foglalt szövetkezeti törvényt és ennek alapján részletesen kifejti a mai szövetkezetek tervezetét, szervezetét és működését. Ezután dr. Czettler Jenő tartott nagyrészt előadást a szövetkezetek és a falusi nép jólétye címén. Mindenekelőtt arra hívta föl a hallgatók figyelmét, hogy a szövetkezetek csupán segédeszközei a népjólét emelésének. Eppen ezért a falusi társadalom vezetőinek a szövetkezetekkel együtt a falu gazdasági életének emelésén és a gazdasági bajok orvoslásán kívül azokat a magasabb kulturális, közegészségügyi és népesedési szempontokat is kell szolgálnunk, a melynek a magyar nemzeti politika alapillérei. Különösen a kultúra terjesztése, a csecsemővédelem, a tuberkulózis elleni küzdelem hivatása a szociális akciók falusi vezetőinek. A tisztelettel fogadott előadás után baró Korányi Frigyes tartott előadást a hitelszövetkezet alapításáról, azok berendezéséről és működéséről. Megállapítja, hogy a németek Magyarországot minden kincset termő Kanaánnak tartják, a magyar nemzet munkáját tehát úgy kell berendezni, irányítani, hogy a legnagyobb gazdasági erőt fejtsük ki, mert csak ez biztosítja a politikai hatalmat is. A megkeddett gazdasági haladásnak a hitelszövetkezetekkel kapcsolatban kell a jövőben fejlődnie.

A berlini osztrák-magyar csász. és kir. Szövetség át a m. kir. földművelésügyi minisztériumhoz érkezett érdeklődés alapján a m. kir. gyógynövény kísérleti állomás (Budapest, II., Debrői-ut 15.) értesíti a gyógynövény termelőket és gyűjtőket, hogy a német birodalomban illatos olajakat tartalmazó, valamint gyógynövényekre nagy szükség van (Lavandula, kakukfű stb.) miért is ezeknek gyűjtése stb. ma nagyon kifizeti magát. Bármilyen érdeklődésre választ ad a fent nevezett kísérleti állomás.

A külföldről behozott szesz elosztása. A m. kir. minisztériumnak a Budapesti Közlöny 18-iki számában megjelent rendelete úgy intézkedik, hogy mindennemű égetett szesz folyadék behozatala, úgy mint ez már más cikkekkel korábban megállapított, kizárólag a Haditermény-Részvénytársaság és a Magyar Szeszértékesítő Részvénytársaság között létrejött megállapodás alapján a Magyar Szeszértékesítő Részvénytársaság fogja a Haditermény-Részvénytársaság megbízottjaként működni és így a behozandó szeszre igényt tartók az említett társasághoz fordulhatnak, a mely a behozott szesz elosztását és az ügyletek lebonyolítását fogja ellátni.

Gyümölcsfeldolgozógépek állami kikölcsönzése. A gyümölcsértékesítés előmozdítása czéljából egyes olyan községeknek, melyek a folyó évben nagyobb gyümölcsstermést várnak és azt friss állapotban értékesíteni nem tudják, másrészt pedig anyagilag nincsenek abban a helyzetben, hogy gyümölcsfeldolgozó gépeket maguk beszerezhesenek, hajlandó a földművelésügyi miniszter a rendelkezésére álló alkalmazottakat, almaborsajtókat, szállítható a zálokat, továbbá talyigára szerelt szeszifőzőkészülékeket 3-5 heti ingyenes használatra átengedni. A kérvényeket a használatbavétel előtt legalább 30 nappal kell a földművelésügyi miniszterhez fölterjeszteni.

A repceolaj legmagasabb ára. A hivatalos lap 18-iki száma közli a kormány rendeletét, a melylyel az 1915. évi termésköltségek repceolaj legmagasabb árát 100 kilogrammonként 170, a vadrepceolajét 160 és a lenmagolaj árát 180 koronában állapítja meg. A legmagasabb árak május 18-án léptek életbe. A rendelet fölhatalmazza a kereskedelemügyi minisztert, hogy a régebbi 2177/1915. sz. miniszteri rendelettel zár alá vett repce és vadrepce-olajkészleteket közszükségleti czélokra a szükségnek megfelelően igénybe vehesse. A rendelet május hó 18-án lép életbe, s az ekkor még nem teljesített szerződések hatályukat veszítik.

A napszámberék maximálása Tordán. A tordai gazdasági intéző bizottságok vasárnap a gazdák bevonásával együttes ülést tartottak, a melyen azon földterületeket, a melyek egyébként paragon maradtak volna, a bizottság a gazdák között arányosan felosztotta egyrészt tavasziakkal való betetés, másrészt ősziék alá való megmunkálás czéljából. A gazdák kívánságára a bizottság a napszámberék maximálását kérte. Egyelőre csak a kapás és kaszás napszámot kívánják a gazdák maximálni oly módon, hogy a kapás napibére közel mellett 2 K, koszt nélkül 4 K legyen. A kaszásé 4 K és koszt, koszt nélkül 6 K. Ennél többet 33 koronás tengeri maximális ár mellett nem lehet és nem is szabad fizetni, vagy elfogadni. (Kövessék a példát más bizottságok is.)

Drágább az expresszkézbesítés. A kereskedelemügyi miniszter a belső, azonkívül az Ausztriával, Bosznia-Hercegovinával és Németországgal való forgalomban a levélpostai küldemények, postautalványok és pénzeslevelek expresszkézbesítéséért járó díjat az eddigi harminc fillérről hatvan fillérré emelte fel, a csomagok expresszkézbesítéséért járó díjat az eddigi ötven fillér helyett egy koronában állapította meg. Az egyéb külfölddel való forgalomban valamennyi küldeményfajra megszüntette további intézkedését az expresszkézbesítés.

A takarékos fűzés. Ebben a háborus világban, a mikor a háziasszony legnagyobb gondja, hogyan és mit főzzön, lehetőleg takarékosan, nagyon hasznos és üdvös a Magyar Háziasszonyok Országos Gazdasági Szövetségének ama akciója, hogy a székesfőváros Rök Szilárd-utca 15. sz. alatti iskola helyiségében újabb takarékos fűzési tanfolyamot nyit a főváros támogatásával. A tanfolyam díjtalan, csupán a beiratásért fizetnek a résztvevő hölgyek öt koronát. A tanfolyamot Svastits Vilmosné szakitanitónő vezeti, a kinek vezetése mellett hölgyeink meg is tanulnak olcsón és jól főzni kevés hussal, vagy husnélküli változatos ételeket. Hetenkint 3-szor és pedig csütörtökön és szombaton délután 4-7-ig, pénteken délelőtt 9-12-ig főznek.

Felhívjuk szállósgazdáink figyelmét a Budapest, IX. kerület, Üllői-ut 19. sz. a. létező, 1835. év óta fennálló s kitűnő hírnévre örvendő Csetneki rézgár Sonntagh Pál czégre, mely czég a jóknak elismert, kiemelhető székakármal ellátott »Turul« szállópermetezőket gyártja és darabját 55 koronáért hozza forgalomba.

NYILTTÉR.

E rovatban közöltékért nem vállal felelősséget a szerkesztőség.

VÉDJÜK MEG A MAI ÉRTÉKES ÁLLATÁLLOMÁNYT!

**A borjak felnevelése legjobban
sikerül, ha mindjárt születésük
után beoltatjuk azokat**

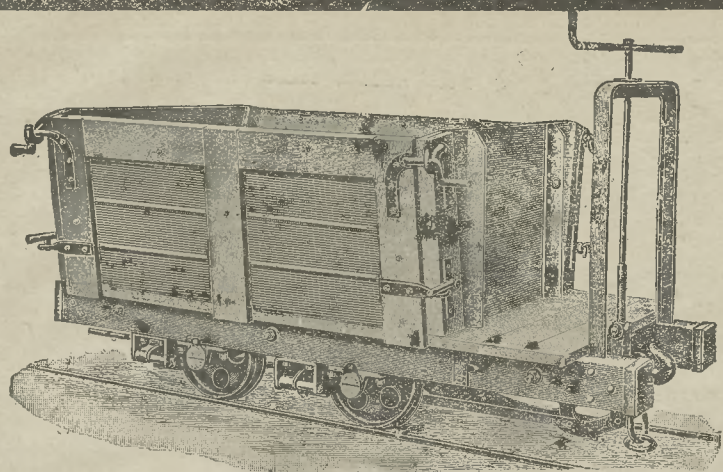
BORJUTÜDŐLOB ÉS BORJUVÉRHAS ELLEN.

Mert: ezek a ragálycsirák a legveszedelmesebbek az ujszülöttekre és ezek ellenében módunkban van szérnumozással HATÉKONYAN védekezni.

A megfelelő szérumok hazánkban a

Jenner-Pasteur Intézetben
Budapest, VIII., Rök Szilárd-utca 39. sz. a.
készülnek.

☛ Az Intézet első és eredeti termelési helye hazánkban az összes állatgyógyászati szérumoknak és a készítmények államilag felülvizsgálatnak

Magyar Bank és Kereskedelmi R.-T.
Keskenyvágányu Vasutosztálya •••• Budapest, V.

Gazdasági vasutak

nyomjelzése, tervezése és építése.

A Györi Vagongyár gyártmányainak eladása.

Költségvetések és mérnöki látogatás ingyen!

Minden

ragályos betegségnél fontos szerepet játszik a fertőtlenítés, mert vele emberi számítás szerint a betegség terjedését meg lehet akadályozni. Ezért kötelessége a gondos családapának, hogy otthonában fertőtlenítő szert (pl. egy üveg lysoformot) tartson készletben. De nem elég, hogy az

ember

megvegye a lysoformot, érdeklődni is kell annak használati módja iránt, el kell olvasni alaposan a minden üveghez mellékelt használati utasítást és ki kell próbálnia lysoformot a háztartásban, meg kell győződni annak hasznáról. Akicsak megvásárolja az üveg

lysoformot

és aztán addig vár, míg egyik családtag ragályos betegséget kap, az csak felesleges módon terhelte magát. Most mindenféle ragályos betegség lappang, pl. himlő, kanyaró, vörheny, tifusz, kolera, vérhas stb., tehát ilyenkor

használ

Uj árak május 1-től:

Lysiform 100 gr. üveg	-----	K 1.25
" 250 " "	-----	" 2.50
" 500 " "	-----	" 4.-
" 1000 " "	-----	" 7.-
Lysiform pipere szappan	-----	" 2.-
Fodormenta lysoform szárvíz	-----	" 2.-

igazán a fertőtlenítés. Tanuljunk meg mindnyájan fertőtleníteni, miként az az „Egészség és Fertőtlenítés“ című könyvben érdekesen meg van írva. Aki e könyvet ingyen és bérmentve óhajtja, az kérje rögtön

Dr. Keleti és Muryáni vegyészeti gyáratól Upjesten.

Szőlőgazdák!

Szőlómoly, peronoszpóra, hernyó- és rovarirtásra legjobb a vegyileg kipróbált „Turul Permett“, a rézgáliczot felülmúlja, 200 liter vízbe. 1 doboz K 3-20 elegendő küldi utánvétellel „TURUL PERMETT-MŰVEK“ Budapest, Elemér-utca 38. sz. TELEFON: József 1-73. Legkisebb rendelés egy postacsomag.

Nedves gabonát is csakis szabadalmazott dobkosárbetétléczeim alkalmazásánál lehet

≡ tökéletesen kicsépelni. ≡

Czim: Kemény Manó műszaki üzlet, Budapest, V., Rudolf-rakpart 8. szám.

Wiking-aratógépek

eredeti svéd gyártmányu

kaszáló-, marokrakó- és kévekötőgépeket

hozzávaló kévekötő-zsineggel

szállít, míg a készlet tart, elsőrendű minőségben a

Magyar Általános Gépgyár R.-T.

Budapest, VI., Váci-ut 141.

Sürgönczim: Magomobil. Telefon 45-15.

!! Nagy tartalék alkatrész-raktár. !!

Eredeti **STOCK** **MOTOREKE**

50–60 lóerős typus

Ekevezetőtanfolyam május 22-én kezdődik.

**Eddig kb. 1400 gép van üzemben.
Hazánkban 130 STOCK EKE dolgozik.**

Néhány referencia :

Diószegi gazdasági cukor és szeszgyár	5 drb.
Magyar Cukoriparr.-t. Szerencs és Botfalva	5 „
Braun Sándor Heves	4 „
Beregmegye alispáni hivatala Beregszász	2 „
lovag Wiener-Welten, Béke és Csütörtök	2 „
Halmi Deutsch Sándorné örökösei, Felsőireg	2 „
Bischitz János, Majsamiklósvar	2 „
dr. Gross Imre és Jenő Üszögh-Tiszalucz	3 „
Ring Lipót és Samu, Kaposvár	2 „
Zirczi apátság, Zircz	2 „
Abauj-Torna vm. törvényhatósága, Kassa	2 „
Papp Szász Lajos, Kunszentmárton	2 „
Gróf Károlyi Gyula, Nagykároly és Mácsa	2 „
Dr. Braun Adolf, Nagyláng	2 „

stb. stb.

≡ **7 éves referenciák tartósságra.** ≡

Állandó nagy raktár **BUDAPESTEN** tartalék-alkatrészekből és saját javítóműhely. ≡≡≡

Óvakodjunk utánzatoktól!

Vezérképviselet:

MUNKÁCSI ÉS BÁNKI

okl. gépészmérnökök mérnöki irodája,

Budapest, VI., Vilmos császár-ut 45. I. em.

Telefon interurbán: 76—94.

Sürgőnyczim: „Diplings.“

GYAPJU- ZSÁKOK

kölcsönponyvák

legolcsóbban

Telefon: 104-10, 35-92, 80-82. ■ I ■

NAGEL ADOLF

BUDAPEST,

Központi iroda:

V., Arany János-u. 10.

Gyár: V., Balaton-u. 18.

680 kilogramm tiszta buzaszem volt az eredmény, midőn egy 550 keresztből álló buzaszalmát, mely már egy közönséges dobkosárral (1 lett csépelve, szab. betétsines géppel, szakértő bizottság előtt utáncsépeltünk. Pénzt, időt és munkát takarítanak a STERN-féle **szab. dobkosárbetéttéczelet.**

Kérdezősködére ingyen és bérmentve nyújt felvilágosítást

Bárdos és Brachfeld, Budapest, VI., Gyár-utca 5.

Nagyobb küldemény **spanyolréz** ismét érkezett!

Rézgálicznál sokkal jobb a **spanyolréz.**

Legjobb szőlőpermetező szer az összes betegségek ellen. Egy koczka darálva elegendő 100 liter vízhez K. 1.63. Egy postacsomag 20 hektó vízhez **31 korona.** — Első permetezésnél igen jónak bizonyult. — Nagyszámu elismerő levelekkel szolgálunk.

Reinoha Béla, Budapest, VII., Aréna-ut 11. és 11/a. szám.

59161/916. sz.

Földhaszonbérleti hirdetés.

A magyar vallás- és tanulmányi alapok Temes vármegyében fekvő következő 9 mezőgazdaság birtoka, u. m.

1. A magyar vallás- és tanulmányi alap, Magyarmedves, Temesujlak és Temesujnép község határában fekvő 1159 $\frac{233}{1600}$ k. hold.

2. A magyar tanulmányi alap Gilád község határában fekvő Gilád I. 522 $\frac{1513}{1600}$ k. hold.

3. A magyar vallás alap Temescserna község határában fekvő 1129 $\frac{993}{1600}$ k. hold.

4. A magyar tanulmányi alap Temesliget község határában fekvő vizespusztai 363 $\frac{1130}{1600}$ k. hold.

5. A magyar vallás alap Temesujlak község határában fekvő 404 $\frac{1341}{1600}$ k. hold.

6. A magyar vallás alap Hattyas, Rakovicza és Drágonfalva községek határában fekvő 1316 $\frac{336}{1600}$ k. hold.

7. A magyar vallás alap Hattyas község határában fekvő 684 $\frac{393}{1600}$ k. hold.

8. A magyar vallás alap Temesfalva község határában fekvő 640 $\frac{68}{1600}$ k. hold.

9. A magyar vallás alap Széphely község határában fekvő Mira II. 551 $\frac{729}{1600}$ k. hold kiterjedésű mezőgazdasági birtoka haszonbérleti és versenytárgyalási feltételekben részletesen körülírt feltételek mellett **1916. évi október hó 1-től 1928. évi szeptember hó 30-áig terjedő 12 évre** a nevezett miniszterium (IX.) közalapítványi ügyosztályában (V., Báthory-u. 12. sz.) **1916. évi június hó 14-ik napján délelőtti 12 órakor tartandó zárt ajánlatu versenytárgyaláson haszonbérbe** fog adadni.

A zárt ajánlatok nyilvános felbontásánál az érdeklődők jelen lehetnek.

A szabályszerűen 1 koronás bélyeggel felbélyegzendő, lepecsételt és birtokonként külön-külön tett írásbeli ajánlatok a vallás- és közoktatásügyi m. kir. miniszterium segédhivatali főigazgatójánál legkésőbb a versenytárgyalási napon délelőtti 11 óráig nyújtandók be.

A borítékra irandó: „Ajánlat a birtok haszonbérletére“.

Az ajánlatban nem a holdankénti, hanem az egész birtokra felajánlandó évi haszonbér számokkal és betűkkel irandó ki.

Az ajánlatok biztosítására bánatpénzül a következő összegek akár készpénzben, akár óvadékképes értékpapírosban, vagy a pesti hazai első takarékpénztár letétkönyvecskéjében, a versenytárgyalási feltételekben részletesen körülírt módon bármelyik állami (adóhivatali) pénztárnál teendő le és az arról szóló letéti nyugta az ajánlathoz csatolandó. Letétbe helyezendő: az 1, 3. és 6. alatti birtokokra egyenként 8000. korona, a 7. sz. alatti birtokra 6000 korona, a 2, 8. és 9. alatti birtokokra egyenként 5000 korona, a 4. és 5. alatti birtokokra egyenként 4000 korona.

Elkészve érkezett, vagy kellőleg ki nem állított, fel nem szerelt ajánlatok figyelembe vételre nem számíthatnak.

Oly egyének, a kik a közalapokkal szemben hátralekös tartozásban vannak, vagy bármi czímen perben, avagy csőd alatt állanak, a versenyből kizáratnak.

A részletes versenytárgyalási és haszonbérleti feltételek a vallás- és közoktatásügyi m. kir. miniszterium segédhivatali főigazgatójánál, a buziásfürdői közalapítványi felügyelőségénél és a csáki közalapítványi ispánságnál a hivatalos órák alatt megtekinthetők. A netán szükséges felvilágosítások utóbb nevezett két hivatalnál és a közalapítványi (IX.) ügyosztályban megszerezhetők.

A feltételek ajánlati mintákkal ellátott példányát 5 korona befizetése ellenében a segédhivatali főigazgató, vagy pedig a fenti két vidéki hivatal az érdeklődőknek kiszolgáltatja.

Kelt Budapesten, 1916 május havában.

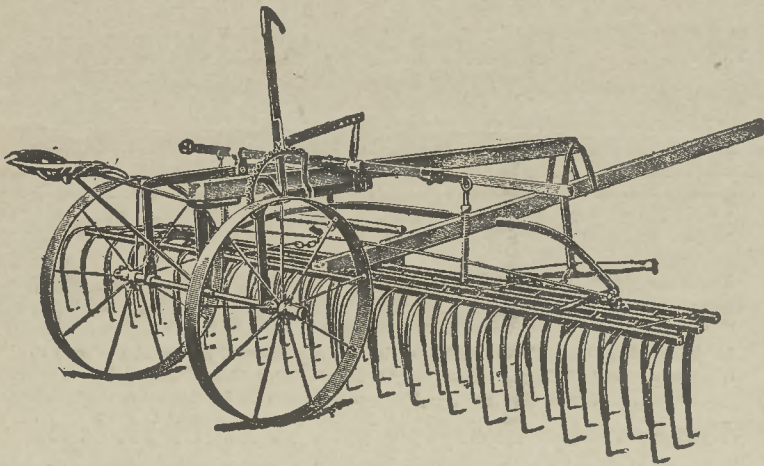
A vallás- és közoktatásügyi m. kir. Miniszterium.

Azonnal szállítható

Kapálóeszközök:

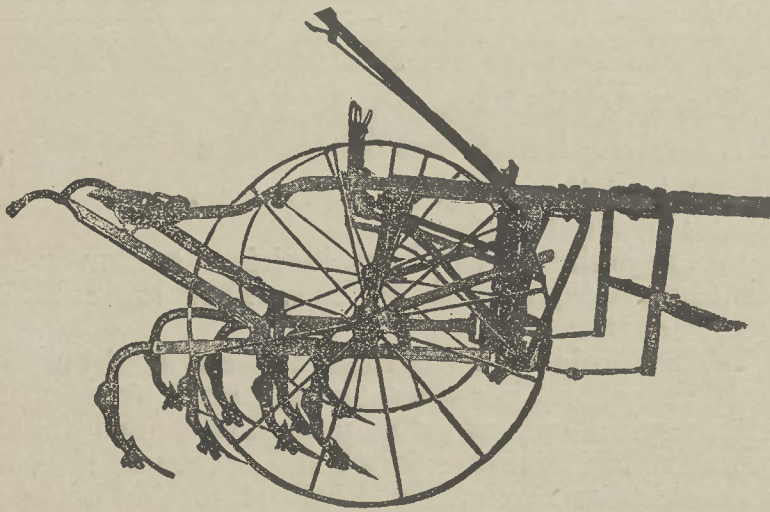
„DEYL“ speciális répakapáink

mindenütt beváltak és szapora, tökéletes munkateljesítményükkel a répatermelés eredményes keresztülvitelét tették lehetővé.

„Weeder“ amerikai gyomirtóink

tengeri- és gabonatóblák eső után megcserepesedett kérgét kitűnően porhanyítják, a gyomnövények csiráit kiirtják s a hajszálcsovesség megbontásával és ezáltal a talajnedvesség felszivargásának előmozdításával a csirák és zsenge növényzet erőteljes kifejlődését elősegítik. E nagyszerű eszköz alkalmazása különösen agyagos összetételű táblák hozamának lényeges emeléséhez vezetett.

„Avery“ speciális tengerikapáink.

Ezen »Avery Universal Cultivator« név alatt ismeretes eszköz igen tökéletes kétszárnyu kapológép, mely az egyenetlenül vetett tengerisorokat is kártétel nélkül megmunkálja és oly szapora, kifogástalan munkát végez, hogy nagyobb kukoriczatermő gazdaságoknak ezen nagy teljesítményű eszköz nélkül a tengeri megkapálását sem idejében, sem pedig annyiszor végeztetni nem állna módjukban.

Nyomatékosan felhívjuk t. vevőink figyelmét

azon körülményre, miszerint az óriási nyersanyaghiány és gyáraink lényegesen csökkent gyártási képességénél fogva csak még igen korlátolt készletek felett rendelkezünk, miért is saját érdekükben cselekszenek, ha szükségletüket már most idejében beszerzik' mert a nagy számban beérkező rendelvényeket ezidő szerint is már csak fokozatosan áll módunkban lebonyolítani.

Ábrás leírást kívánatra küld és felvilágosítással szolgál:

Bächer Rudolf-Melichar Ferenc

Magyarországi Vezérképviselő: **SZÜCS ZSIGMOND,**

Budapest, VI., Teréz-körut 26. szám.

Távbeszélő: 28—02, 102—05.

Sürgőnyczim: „Kultur“ Bpest.